Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РЎЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ № 39 (20. 906) 1991 йил 23 февраль, шанба ◆ Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ◆ Баҳоси 8 тийин.

17 МАРТ—СССР РЕФЕРЕНДУМИ КУНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросида

⊙ Ўзбекистон Коммунистик партияси Уставини рўйхатдан ўтказишга тайёргарлик тўғрисидаги масала Марказий Комитет Бюросининг 21 февраль куни бўлиб ўтган мажлисида муҳокама қилинди.

Бюро Компартияни мустақил сиёсий партия сифатида рўйхатдан ўтказиш зарурлиги ҳақида қарор қабул қилар экан, «Ўзбекистон ССРдаги жамоат бирлашмалари тўғрисида» Ўзбекистон ССР Қонунига, КПСС Уставининг 22-параграфига ва Ўзбекистон Компартияси XXII съезди қарорларига амал қилди.

Марказий Комитетнинг бўлимларига Компартияни Ўзбекистон ССР Адлия вазирлигида рўйхатдан ўтказиш учун зарур ҳужжатларни ўн кун муддат ичида тайёрлаш топширилди.

Қабул қилинган қарорда Бюро Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатининг СССР референдумида овоз бериш учун қўшимча бюллетенни тасдиқлаш тўғрисидаги қарорини қўллаб-қувватлади, қўшимча бюллетеннинг матни қуйидагича: «Ўзбекистон янгиланган Иттифоқ (Федерация) таркибида суверен тенг ҳуқуқли республика сифатида қолишига қўшиласизми?». Бу бюллетень референдум куни Иттифоқ органи томонидан тасдиқланган бюллетенга қўшиб берилади. Бундай баён республика фуқаролари қўйилган масаланинг моҳиятини аниқ ва равшан тушуниб олишларига ёрдам бериши таъкидланди.

СССР референдумини ўтказувчи республика Марказий комиссиясига, республика, вилоят, шаҳар, район партия комитетларига, бошланғич партия ташкилотларига, халқ депутатлари маҳаллий Советлари ва уларнинг ижроия комитетларига ССР Иттифоқини сақлаб қолиш тўғрисидаги масала юзасидан республика фуқаролари ўз фикрларини эркин ифодалашлари учун барча зарур чораларни кўриш, одамларга ғайриқонуний тазйиқ ўтказишнинг ҳар қандай шаклларига, референдумда қатнашмасликка даъват этишларга қатъиян қарши ҳаракат қилиш тавсия этилди. Ҳам асосий, ҳам қўшимча бюллетень юзасидан овоз бериш тартиби ва қоидалари аҳолига кенг тушунтирилсин.

Партиянинг оммавий ахборот воситаларига, Ўзбекистон ССР Давлат телекўрсатув ва радиоэшиттириш комитетига тенг ҳуқуқли суверен республикаларнинг янгиланган федерацияси сифатида ССР Иттифоқини сақлаб қолиш тўғрисидаги масаланинг моҳиятини ҳар томонлама ва холис тушунтириш юзасидан комплекс чора-тадбирларни ишлаб чиқиб, амалга ошириш тавсия этилди.

Партия республика комитетига, вилоят комитетларига жойларда СССР референдумини ўтказишга тайёргарлик қандай бораётганлиги ва уни ўтказиш тўғрисидаги масалани бюро мажлисларида кўриб чиқиш, шунингдек, барча қишлоқ Советларида шу масалага бағишлаб йиғилишлар ташкил этиш топширилди.

Марказий Комитет Бюроси республика ижтимоий-сиёсий турмушининг баъзи бошқа масалаларини ҳам кўриб чиқди.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатида

● Республика Олий Кенгашининг Раёсати «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини сақлаб қолиш тўғрисида СССР референдумини ўтказишнинг айрим масалалари ҳақида» қарор қабул қилди.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсати СССР Олий Кенгашининг тенг ҳуқуқли суверен республикаларнинг федерацияси сифатида ССР Иттифоқини сақлаб қолиш тўғрисидаги масала юзасидан 1991 йил 17 мартда СССР референдумини ўтказиш ҳақидаги қарорининг катта ижтимоий-сиёсий аҳамиятини эътиборга олиб ва Ўзбекистон халқи ўз иродасини тўлароқ акс эттиришини таъминлаш, СССР референдумида овоз бериш учун бюллетенга киритилган саволнинг моҳияти ва мазмунини очиб бериш мақсадида **қарор қилди:**

Тенг ҳуқуқли суверен республикаларнинг федерацияси сифатида ССР Иттифоқини сақлаб қолиш тўғрисидаги масала юзасидан СССР референдумида овоз бериш учун асосий бюллетень билан бир қаторда қўшимча бюллетень тасдиқлансин.

Қорақалпоғистон АССР Олий Кенгаши Раёсатига, халқ депутатлари вилоят, район, шаҳар, қишлоқ ва посёлка Советларига Қонуннинг қоидаларини ҳамда референдумда сайловчиларнинг иштирок этиши тартибини аҳолига тушунтириш юзасидан қўшимча чораларни кўриш, бу ишга халқ депутатларини, совет ходимларини, ҳуқуқшуносларни кенг жалб этиш топширилди.

Ўзбекистон ССР Давлат телекўрсатув ва радиоэшиттириш комитети, газета ва журналларнинг таҳририятлари, бошқа оммавий ахборот воситалари меҳнаткашларга СССР умумхалқ референдуми тўғрисидаги СССР Қонунидан келиб чиқадиган ҳуқуқлари ва кафолатлари, фуқароларнинг овоз беришда қатнашиш қоидаларини кенг тушунтиришлари зарур.

СССР референдумини ўтказиш республика Марказий комиссиясига, тегишли вазирликлар ва идораларга топшириқлар берилди.

● Рўзномамизнинг учинчи саҳифасида СССР • референдумини ўтказувчи Ўзбекистон ССР комиссиясининг раиси Қ. Аҳмедовнинг мақоласини ўқийсиз.

М. С. ГОРБАЧЕВ БИЛАН Ж. БУШ ТЕЛЕФОН ОРҚАЛИ СУҲБАТЛАШДИЛАР

СССР Президенти М. С. Горбачевнинг Ироқ ташқи ишлар вазири Т. Азиз билан музокаралари тугаши биланоқ совет раҳбари АҚШ Президенти Ж. Буш билан телефон орқали, узоқ суҳбатлашди.

(ТАСС).

СССР Олий Кенгашининг қарори

РСФСР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РАИСИ Б. Н. ЕЛЬЦИННИНГ МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕ ОРҚАЛИ 1991 ЙИЛ 19 ФЕВРАЛДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. РСФСР Олий Кенгашининг Раиси Б. Н. Ельциннинг Марказий телевидение орқали 1991 йил 19 февралда сўзлаган нутқида мамлакатнинг қонун асосида сайланган олий органларини алмаштиришга, СССР Президентини дарҳол истеъфо беришга қаратилган қоидалар ва даъватлар СССР Конституциясига зид бўлиб, мамлакатда фавқулодда вазиятни вужудга келтириши таъкидлансин.

2. РСФСР Олий Кенгашидан, СССР Федерация Кенгашидан ва СССР Президентидан Б. Н. Ельциннинг мазкур нутқига ўз муносабатини белгилаш сўралсин.

3. СССР Олий Кенгаши СССР халқларига, республикаларнинг Олий Кенгашларига, барча босқичдаги халқ депутатлари маҳаллий Советларига, ҳамма сиёсий партиялар ва жамоат ҳаракатларига мурожаат қилиб, мамлакатнинг бутун ҳудудида сиёсий-иқтисодий вазиятни барқарорлаштириш учун, совет жамиятини қайта қуришда демократик асосларни мустаҳкамлаш учун, қонун асосида сайланган ҳокимият олий органлари ва СССР Президентини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш учун куч-ғайратларини бирлаштиришга даъват этади.

СССР Олий Кенгашининг Раиси

А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 20 февраль.

Бугун—Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти куни

Туркистончи жангчиларга, Совет Армияси ветеранларига

Азиз ўртоқлар!

Сизларни катта байрам — Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти куни билан чин қалбдан табриклашга рухсат этгайсиз. Меҳнат билан шон-шуҳрат қозонган кишиларга ҳурмат билан муносабатда бўлиш ҳамма вақт халқларнинг азалий анъанаси бўлиб келганлигини биласизлар. Турли касблар бор, ҳар бир касбнинг ўз хусусияти, ўз қийинчиликлари ва ўзига хос аҳамияти бор.

Лекин жангчи касби, Ватан ҳимоячиси касби ҳамиша алоҳида ҳурмат қилинган. Бу энг олижаноб фазилатларни ўзида мужассамлаштирган энг алоҳида истеъдод, ўзига хос иқтидордир, жангчи касби кишидан мислсиз маҳрумликлар, қийинчиликлар ва синовларга, энг оғир шароитларга бардош бериш қобилиятини талаб қилади.

Бу касб одамдан юксак маънавий кучни, матонатни, мен бу сўзни айтишдан уялмайман — қаҳрамонликни, ўз бурчига чексиз садоқатни, ўз ҳаётини бағишлаган ишга садоқатни талаб қилади.

Очиғини айтаман, ҳозир мен ўз шаъни ва қадр-қимматини яхши биладиган кишиларни бошқа муҳитдагига нисбатан кўпроқ учратяпман. Яна шуниси ҳам муҳимки, эрлари ва оталари билан бир қаторда уларнинг оилалари, рафиқалари ва болалари ҳам жанговар меҳнат оғирликларини бошидан кечирадиган бошқа касб йўқ.

Бугун, байрам куни, шу тантанали дақиқаларда барча туркистончи жангчиларга, уларнинг ота-оналарига ва ёр-биродарларига самимий миннатдорчилик билдирмоқчиман. Қуролли Кучларнинг ветеранларига, Ўзбекистон заминида улғайган барча жангчиларга уларнинг қаҳрамонона жасорати учун, Ватанимизнинг, кўп миллатли мамлакатимизнинг шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилиш юзасидан барча қардош халқлар билан биргаликда қилган ҳамма ишлари учун алоҳида миннатдорчилик сўзларини айтаман.

Кимки оталаримиз ва боболаримизнинг жанговар ғалабаларини тушунмас ва қадрламас экан, кимки ҳозирги кунимиз, мусаффо осмонимиз минглаб ва миллионлаб жангчиларнинг қони, ҳаёти эвазига келганлигини тушунмас экан, у умуман ҳаётда ҳеч нарсани тушунмайди.

Шунинг учун ҳам биз ўтмишимизни қоралаётган, тарихимизга лой чаплаётган кишиларнинг армиямизга ҳужумларини рад этамиз, биз камситишларни мақбул кўра олмаймиз, ҳозирги пайтда бизнинг армиямиз кўпинча камситилмоқда.

Сизларни ишонтириб айтаманки, армияга ҳурмат халқимизнинг, ўзбекларнинг, барча маҳаллий кишиларнинг анъанасидир, бинобарин, биз бу ҳурмат ва эҳтиромни қўллаб-қувватлаш учун ҳамма ишни қилаверамиз. Чунки армияни ҳурмат қилиш ва эъзозлаш — ўз фарзандларимизни, ака-укаларимизни, невараларимизни ҳурмат қилиш эканлигини биламиз. Бу ерда Ўзбекистонда биз армияга қандай муносабатда бўлсак, бошқа жойларда ва минтақаларда ҳам бизнинг фарзандларимизга худди шундай муносабатда бўлишади.

Ҳа, биз ўз ҳимоячиларимизни, тинчлик ва тартиб посбонлигида турган кишиларни ҳимоя қила олишимиз керак. Бу айниқса биз раҳбарларга тааллуқлидир. Биз ҳарбий хизматчилар ҳозир бошидан кечираётган қийинчиликларни ва маҳрумликларни енгиллаштириш учун барча шарт-шароитларни яратиб беришимиз, ҳамма ишни қилишимиз, армияда интизом ва тартибни мустаҳкамлашимиз, армия сафларида хизмат қилаётган барча миллатлар ва элатлар вакилларини жипслаштиришимиз керак.

Бизнинг бурчимиз ҳар бир она ўз фарзандини армияга кузатар экан, эртага у маънавий ва жисмоний жиҳатдан соғлом бўлиб ва чиниқиб қайтиб келишига ишончи комил бўлиши учун ҳамма ишни қилишдан иборат. Армияни асраш, унинг обрўсини тиклаш керак. армияни халққа қарама-қарши қўймаслик учун барча ишни қилиш зарур.

Мамлакатнинг айрим минтақаларида биз шундай аҳволни кўряпмизки, у ҳеч нарсага арзимайди. Армия ўз иши билан шуғулланиши керак. Ички қарама-қаршиликларимизни ҳал қилиш учун эса халқ милицияси бор, бунинг учун жавобгар бўлган муассасалар бор.

Бугун республика раҳбарияти номидан мурожаат қилиб сизларни ишонтириб айтаманки, сизлар хизмат бурчингизни хотиржам ва муносиб ўташингиз учун биз ҳамма ишни қиламиз.

Сизларни байрам билан яна бир бор табриклайман, ҳаммангизга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, байрам кайфияти тилайман.

И. КАРИМОВ,
Ўзбекистон ССР Президенти.

АРМИЯДАГИ ЎҒЛОНЛАРИМИЗ

22 февраль куни Тошкентда шонли сана — Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотининг 73 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди.

Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон ССР давлат академик Катта театри байрамона безатилган. Бу ерга партия, уруш, Қуролли Кучлар ва меҳнат фахрийлари, ҳарбий бошлиқлар, Тошкент гарнизонининг жангчилари, байналмилалчи жангчилар, Ўзбекистон пойтахти меҳнат жамоаларининг, совет, партия ва жамоат ташкилотларининг вакиллари келишди.

Тантанали йиғилишни халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашининг раиси, шаҳар партия комитетининг биринчи котиби А. И. Фозилбеков очди.

Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи қўшинларининг қўмондони генерал-полковник И. В. Фуженко маъруза қилди.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон ССР Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов нутқ сўзлади.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси М. И. Иброҳимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиблари А. С. Ефимов, Ж. Ҳ. Ҳамидов қатнашдилар.

Тантанали йиғилиш қатнашчилари учун Ўзбекистон санъат усталари байрам концерти қўйиб беришди.

(ЎзТАГ).

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

ТУРКИСТОН ҲАРБИЙ ОКРУГИ ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРИ ВА ФАХРИЙЛАРИДАН БИР ГУРУҲИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

БЕНУҚСОН ХИЗМАТЛАРИ, ЖАНГОВАР ВА СИЁСИЙ ТАЙЁРГАРЛИКДА, ЁШ АВЛОДНИ ТАРБИЯЛАШДА ЭРИШГАН МУВАФФАҚИЯТЛАРИ УЧУН ҚУЙИДАГИЛАР МУКОФОТЛАНСИН:

ЎЗБЕКИСТОН ССРнинг ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БИЛАН

Жуманов Марат Кўпаевич — подполковник, ҳарбий қисм командири

Кочелаев Владимир Александрович — полковник, ўқув ҳарбий қисми командири

Рўзиев Алишер Шенонович — ефрейтор, ҳарбий қисм катта ҳайдовчиси

Рустамов Даврон Абрекович — капитан, ҳарбий қисм рота командири

Сурганов Александр Викторович — полковник, Туркистон ҳарбий округи оператив бошқармасининг бошлиғи

Тамаев Борис Анисимович — Туркистон ҳарбий округи штаби ашула ва рақс ансамблининг етакчи сухандони

Тюрин Геннадий Александрович — капитан, ҳарбий қисм катта учувчиси.

ҚУЙИДАГИЛАРГА ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАХРИЙ УНВОНЛАРИ БЕРИЛСИН:

«ЎЗБЕКИСТОН ССРда ХИЗМАТ КЎРСАТГАН САНЪАТ АРБОБИ»

Макаров Павел Леонтьевич — полковник, Туркистон ҳарбий округи штаби ҳарбий оркестр хизматининг бошлиғи.

«ЎЗБЕКИСТОН ССРда ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ»

Вергилесов Геннадий Константинович — старшина, Туркистон ҳарбий округи штаби 2-оркестрининг концертмейстери.

«ЎЗБЕКИСТОН ССРда ХИЗМАТ КЎРСАТГАН СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ХОДИМИ»

Аваздурдиев Эрка — медицина хизмати подполковниги, ҳарбий госпиталь бошлиғи, Чирчиқ шаҳри.

Саидов Рустам — медицина хизмати полковниги, округ ҳарбий госпитали 340-бўлимининг бошлиғи, Тошкент шаҳри.

«ЎЗБЕКИСТОН ССРда ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЁШЛАР МУРАББИЙСИ»

Губаев Умид Содиқович — запасдаги полковник, Термиз мусиқа билим юрти бўлимининг мудири, Сурхондарё вилояти

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри, 1991 йил, 22 февраль.

МАҚСАДИМИЗ —ТИНЧЛИК

● Жаҳонда қудратли ҳарбий техника ва армияга эга бўлган давлатлар мавжуд экан, мамлакат мудофаа қудратини мустаҳкамлаш муҳим давлат аҳамиятига эга вазифадир. Жанубий чегараларимиз сарҳадлари дахлсизлигини таъминлашда Туркистон Ҳарбий округи қўшинларининг ҳиссаси катта. «Совет Ўзбекистони» мухбири М. Мирзамуҳамедова Қуролли Кучларимизнинг анъанавий байрами муносабати билан округ сиёсий бошқармаси бошлиғи — Ҳарбий Кенгаш аъзоси генерал-лейтенант А. ЗАХАРОВ билан суҳбатлашди.

— Мамлакатимиздаги мураккаб сиёсий-иқтисодий аҳвол ҳар биримизни ўйлантиради. Бундан буён қандай яшаш керак, қийинчиликларни қандай енгиш, муаммоларни қандай ҳал этиш керак, деган савол кўндаланг бўлади. Бинобарин, бундан буён ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашнинг ҳам мақбул йўлларини излаш даркор, — дейди А. Захаров.

Яна бошқа вазифалар ҳам кун тартибида турибди. Масалан, округ қўшинларида ҳарбий хизматчилар мақоми тўғрисидаги, умумий ҳарбий бурч ва ҳарбий хизмат тўғрисидаги Қонун лойиҳалари муҳокамасини олиб кўрайлик. Кейинги

(Давоми учинчи бетда).

СССР Мудофаа вазирининг БУЙРУҒИ

1991 йил 23 февраль. № 80. Москва шаҳри.

Солдат ва матрос, сержант ва старшина, прапорщик ва мичман, офицер, генерал ва адмирал ўртоқлар!

Уруш, меҳнат ва СССР Қуролли Кучлари фахрийлари, ўртоқлар!

Совет халқи ва унинг жангчилари бугун Совет Армияси билан Ҳарбий-Денгиз Флотининг 73 йиллигини нишонламоқдалар.

СССР Қуролли Кучлари шонли жанговар йўлни босиб ўтдилар. Халқнинг инқилобий ижодкорлиги туфайли дунёга келган СССР Қуролли Кучлари Фуқаролар урушининг шиддатли олишувларида Октябрь ғалабаларини ҳимоя қилиб қолдилар. Армиямизнинг халқчиллик руҳи Улуғ Ватан урушида зўр куч билан намоён бўлди, шу уруш чоғида совет жангчилари Ватанимизнинг суверенитети, озодлиги ва мустақиллигини қаттиқ туриб ҳимоя қилиб қолдилар, Европани фашизм қуллигидан халос этдилар, ўз ватанпарварлик ва байналмилаллик бурчларини шараф билан бажардилар.

Кекса авлодларнинг қаҳрамонона анъаналарига садоқатли СССР Қуролли Кучларининг шахсий составн совет кишилари учун муқаддас бўлган ватанпарварлик ва ҳарбий бурч тушунчаларини обрўсизлантириш, СССР халқларининг қардошларча иттифоқини бузиш, социалистик Ватаннинг мудофаа қудратини заифлаштириш, Армия билан халқнинг бирлигига путур етказиш йўлидаги уринишларни қатъиян рад қилади.

Ҳозир иноқлик ва ҳаракат бирлиги, фуқароларнинг тинчлигини сақлаб қолиш, Иттифоқимизни янгилаш, танлаб олинган социалистик йўлдан бунёдкорлик билан ҳаракат қилиш йўлида дарҳол ва қатъий куч-ғайратлар сарфлаш совет кишиларига, СССР Қуролли Кучларининг жангчиларига ҳар қачонгидан ҳам зарур.

Жанубий чегараларимиз яқинида, Форс кўрфази атрофида уруш ёнғини аланга олиб турибди. Ана шундай шароитда, ҳарбийислоҳотни изчил ўтказиш билан бирга Совет давлатининг мудофаа қобилиятини, СССР Қуролли Кучларининг жанговар шайлигини ишончли етарлилик даражасида сақлаб туриш зарур.

Азиз ўртоқлар, умумхалқ байрами — Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз флотининг 73 йиллиги билан сизларни табриклайман ва қутлайман!

Армия билан Флотнинг шахсий составига жанговар ва сиёсий тайёргарликда, замонавий қурол ва жанговар техникани эгаллашда, қуруқликдаги, осмон ва денгиздаги маҳоратни такомиллаштиришда, ҳарбий интизом ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашда муваффақиятлар тилайман. Уруш, меҳнат ва Қуролли Кучлар фахрийларига, ёшларимизга, барча совет кишиларига сиҳат-саломатлик, улуғ Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг бахт-саодати йўлидаги меҳнатда зафарлар тилайман.

Совет Армияси билан Ҳарбий-Денгиз Флотининг 73 йиллигини нишонлаш юзасидан **буюраман:**

Бугун, 1991 йил 23 февраль куни маҳаллий вақт билан соат 21 да Ватанимиз пойтахти қаҳрамон шаҳар — Москвада, иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида, қаҳрамон шаҳарлар — Ленинград, Волгоград, Одесса, Севастополь, Новороссийск, Керчь, Тула, Смоленск, Мурманскда ва қаҳрамон қалъа — Брестда, шунингдек, Калининград, Львов, Ростов-Дон, Самара, Новосибирск, Чита, Хабаровск, Владивосток ва Североморск шаҳарларида байрам мушакбозлиги ўтказилсин.

Ишончим комилки, Армия билан Флот бундан буён ҳам Совет давлати хавфсизлиги, бирлиги ва барқарорлигининг ишончли кафили бўлиб қолаверади.

СССР МУДОФАА ВАЗИРИ
СОВЕТ ИТТИФОҚИ МАРШАЛИ

Д. ЯЗОВ.

ФАХРИЙЛАР ЙИҒИЛИШИ

Тошкентда Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти куни арафасида Уруш ва меҳнат фахрийлари жумҳурият кенгаши фаолларининг йиғилиши бўлди.

Маъруза қилган жумҳурият Фахрийлар кенгашининг раиси Р. Ғуломов кенгашда ҳозир бўлган кишиларни байрам билан самимий табриклади.

Фаоллар йиғилиши қатнашчилари жумҳурият ижтимоий-сиёсий турмушининг муаммоларини ва уларни ҳал этишда ветеранлар олдида турган вазифаларни муҳокама қилдилар. ССР Иттифоқини сақлаб қолиш учун бутун куч-ғайратни сарфлаш кераклиги таъкидланди.

Йиғилиш қатнашчилари уруш, меҳнат ва СССР Қуролли Кучлари фахрийлари Бутуниттифоқ кенгашининг мурожаатини маъқулладилар. Унда аҳолининг барча табақалари ССР Иттифоқини сақлаб қолишга даъват этилган.

(ЎзТАГ).

СССР ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ФАОЛИЯТИНИНГ ТУЗИЛИШИ ВА АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Кенгашининг бешинчи сессиясида В. С. ПАВЛОВ нутқи

Ҳурматли депутат ўртоқлар!

Мамлакатни чуқур танглик қамраб олган ва бузғунчилик жараёнлари кучайган шароитда иқтисодиётни бошқаришни такомиллаштириш муаммоси алоҳида аҳамият ва долзарблик касб этади, шунинг учун уни ҳал этишга ғоят пухта ўйлаб ёндашиш зарур. Ҳозирги пайтда бошқарувни, унинг сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий жиҳатларини ташкил этишдаги бўлажак қайта қуришнинг кўп қиррали ва кенг кўламли бўлиши яққол кўриниб турибди.

Бошқарувнинг янгича тузилишига, СССР Вазирлар Маҳкамаси тўғрисидаги Қонун лойиҳасига оид ишлар давомида барча даражаларда туркум маслаҳатлашувлар, муҳокамалар ўтказилди. Биз корхоналарнинг, уюшмалар ва ташкилотларнинг раҳбарлари, сиёсатшунослар ва социологлар билан учрашдик, СССР депутатлари билан ижодий, самарали иш олиб бордик. Айни пайтда биз бошқарув идоралари билан енгил-елпи иш олиб бориш, номларни ўзгартириш ва кадрлар беқарорлигини вужудга келтириш орқали бир қадам ҳам олға боса олмаслигимизни назарда тутдик.

Бугунги кунда ҳамма ғоят мустаҳкам тадбиркор, демократик система зарур, деган якдил фикрдадир. Мустаҳкамлик эса ижтимоий иноқликка эришиш асосидагина бўлиши мумкин. Бу биз асосланган ўша ҳаракат дастури, ўша пойдевордир.

Нима учун биз айни шу йўлни танлаганлигимиз, нима учун бизга у ёки бу ваколатлар зарурлиги тўғрисидаги саволга жавоб қайтариш учун ўз нутқимда учта асосий мавзуни: бошқарувни янгича ташкил этишга ёндашувлар мафкураси, СССР Вазирлар Маҳкамасининг ваколатлари, ҳукумат фаолиятининг асосий йўналишлари мавзуларини алоҳида ажратиб кўрсатаман.

I. БОШҚАРУВНИ ҚАЙТА ҚУРИШ МАФКУРАСИ

Бошқарувни қайта қуриш тўғрисидаги таклифларимиз асосланган биринчи жиҳат — вужудга келган вазиятни таҳлил этишдир. Мамлакатнинг ҳозирги аҳволи маълум. Ўтган йилнинг декабрь ойида СССР халқ депутатларининг Съездида ҳам объектив, ҳам субъектив ҳолатлар танглликка сабаб бўлганлиги батафсил муҳокама қилинган эди. Шу боисдан бу ҳақда яна бир бор батафсил тўхталиб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак. Бугун муҳокама қилинаётган масалага тааллуқли асосий хулосаларнигина қисқача эслатиб ўтаман.

Биринчи. Эски хўжалик механизми ўз вақтида асосан иқтисодий усулларга таянган янги шакл билан алмаштирилмади. Бошқарув тузилиши ва усулларининг такомиллашмаганлиги тобора аён бўлиб қолди. Бошқарув системасида бўшлиқ юзага кела бошлади. Айрим тузилмалар иш учун жавоб бера олмай қолди, бошқалари эса ҳали ишлай бошламади, баъзилари эса ишлай бошлашни ўйламади.

Иккинчи. Турли даражадаги ҳокимият идоралари ўртасида мухолифлик давом этаётганлиги натижасида танглик кучаймоқда. Хўжалик алоқаларини бузиш ва товарлар ҳаракати йўлида, шунингдек, ягона Умумиттифоқ бозорини барпо этиш йўлида тўсиқларни вужудга келтириш жараёни бошланди. Бир-бирига зид қонунлар пайдо бўлди. Дастлаб бу ҳокимиятдаги тангликдан дарак берди, бугунги кунда эса бу ана шу тангликнинг асосий сабабидир.

Учинчи. Биз жамиятнинг аниқ молиявий ва ресурс имкониятларини аниқламай туриб, кенг миқёсли, ижтимоий дастурларни эълон қилишда яхши важлар билан очиқдан-очиқ жадал илгарилаб кетдик. Иқтисодий жиҳатдан мустаҳкамланмаган бундай қарорлар ўзини-ўзи обрўсизлантириб қўйди. Биз қалтис маррага келиб қолдик.

Ана шу сабабларни бартараф этишга, тангликдан якка ҳолда чиқишга уринишлар ўзини оқламади ва оқлаши ҳам мумкин эмас эди. Бундай уринишлар истиқболсиздир. Шу сабабли биргаликдаги уйғунлашган ҳаракатларсиз хўжалик юритишнинг халққа муносиб турмуш шароитини таъминлайдиган янги самарали системасига ўтиб бўлмайди. Буларнинг ҳаммасини тушунишмоқда, эътироф этишмоқда, аммо амалий силжиш йўқ. Ҳозир мамлакат ўз имкониятига қараганда ёмонроқ яшамоқда.

Шу боисдан биз бошқарувни янгича ташкил этиш мафкурасини шакллантиришга ёндашувларни ишлаб чиқиш чоғида, энг аввало, амалий ҳаракатлар учун ижтимоий кучларни бирлаштирадиган ва сафарбар этадиган хулосалар ва қарорларга асосландик. Хусусан, «Янги Иттифоқ шартномасининг умумий концепцияси ва уни тузиш тартиби тўғрисида» ҳамда «Тенг ҳуқуқли суверен республикаларнинг янгиланган федерацияси сифатида ССР Иттифоқини сақлаб қолиш тўғрисида»ги СССР халқ депутатлари IV Съездининг қарорларига; бозор шароитида мамлакат халқ хўжалиги фаолиятининг иқтисодий муҳитини белгилаб берадиган СССР қонунларига ҳамда СССР Олий Кенгаши маъқуллаган бозор муносабатига ўтишнинг , Асосий йўналишларига; республикаларнинг ўз суверен ҳуқуқлари тўғрисидаги декларацияларига; «Давлат бошқаруви системасини такомиллаштириш муносабати билан СССР Конституциясига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги СССР Қонунига асосландик.

Депутатларнинг асосий кўпчилиги маъқуллаши билан жорий этилган президентлик бошқарувининг мақсад ва вазифалари ёндашувларни шакллантиришда муҳим аҳамиятга эга. Эндиликда СССР Президенти ижроия ҳокимиятнинг кенг ваколатлари ва вазифалари билан таъминланган. СССР Вазирлар Маҳкамаси унга бўйсундирилган. Бу эса бошқарувнинг анъанавий шакллари ва усулларини тубдан ўзгартиради ва биз буни ҳисобга олдик. Ижтимоий йўналтирилган бозор хўжалигига ўтишни жадаллаштиришга қаратилган йўл бурилиш палласидир.

Мамлакатнинг бозорга ўтиши асосий жараёнларини фаол бошқариш ва мувофиқлаштириш, ягона Умумиттифоқ бозорида эркин товар ишлаб чиқарувчилар фаолияти учун иқтисодий ва ҳуқуқий шароитларни яратиш, бозорнинг кўмакчи соҳаларини қарор топтиришда ёрдам бериш тўғрисида доимий ғамхўрлик қилишимиз зарур. Илғор структуравий силжишлар, иқтисодиётни давлат тасарруфидан чиқариш ва маҳаллийлаштириш сиёсатини амалга оширишнинг асосий воситаси сифатида бозор муносабатларининг Умумиттифоқ омиллари системасини йўлга қўйиш керак бўлади. Бу — ишдаги янги ва ғоят муҳим йўналишлардир.

Танланган йўлга қатъий амал қилиш зиммамизга бошқарув идораларининг вазифаларинигина эмас, шу билан бирга уларнинг тузилишини қайта кўриб чиқиш мажбуриятини ҳам юклайди. Бошқарувнинг, ифодали қилиб айтганда, «синаб кўриш» лозим бўлган маъмурий ва иқтисодий шакллари ўртасидаги энг мақбул фарқ айни ана шу жиҳатдан белгиланади. Бундай фарқ ўзгарувчан бўлиб, шунинг учун вазиятни, тайёрлигимиз даражасини, ўтиш даври хусусиятларини ҳисобга олиш муҳимдир.

Фақат эски структураларни тугатиш ва уларни янги, бозор муносабатларига мос структуралар билан алмаштириш бозор воситалари системаси қандай йўлга қўйилишига, қараб амалга оширилади. Амалда қандай бўлмоқда? Вужудга келаётган вазиятни таҳлил этиш шуни кўрсатадики, қайта қуришнинг ҳозирги босқичи заминида иккита аниқ хавф бор. Бир томондан — олға томон жадал илгарилаб кетиш, бошқарув идораларининг амалдаги структурасини барбод этишга интилиш, иккинчи томондан, бир қатор республикаларда марказнинг бюрократик тузилишини шунчаки такрорлашдир. Бу жуда хатарли тамойиллар бўлиб, уларга етарли баҳо бермаслик мумкин эмас.

Мана шунинг учун ҳам биз бирликка ва минтақалараро алоқаларни мустаҳкамлашга интилиб ҳамда республикалар билан ўзаро муносабатларни қайта қуриш вазифасига бугунги кунда асосий эътиборни қаратиб, ҳаддан ташқари марказлаштириш ўрнига амалий мулоқот, давлат ҳокимияти ҳамда бошқарувнинг Иттифоқ ва республика идоралари куч-ғайратини ижодий ва амалий тарзда бирлаштириш вақти келди, деган фикрга асосланамиз. Бу — жамиятимиз турмушининг иқтисодий, ижтимоий, миллатлараро ва бошқа соҳаларидаги салбий жараёнларни тезроқ бартараф этишнинг сўзсиз шарти, гарови, янги ҳукумат фаолиятига нисбатан қўйилаётган асосли талабдир.

Кенг миқёсда олганда, биз биргаликда давлат ҳудудий бошқаруви тизимини янгидан ташкил этишимиз керак бўлади, деб ўйлайман. Бундай тизим жумҳуриятлараро шартномалар, иқтисодий битимлар, Умумиттифоқ ва минтақалараро дастурлар, ўзаро ёрдам асосида қурилиши мумкин бўлур эди.

Иттифоқ ҳукуматининг республикалар билан мустаҳкам ҳамжиҳатлигини таъминлаш учун давлат қурилишининг, ижтимоий-иқтисодий сиёсатнинг келишиб олинган қоидаларини ишлаб чиқиш муҳим аҳамиятга эга. Турмуш Иттифоқ билан республикалар фаолияти ва ваколатлари соҳаларини аниқ фарқлаб олишга доир ишларни тезроқ туғаллашни қатъиян тақозо этмоқда. Федерация Кенгашининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида ушбу масала батафсил муҳокама қилинганлиги ўзаро мақбул қарорлар қабул қилиш учун яхши замин мавжудлигини кўрсатди.

Иттифоқ ва республикаларнинг биргаликдаги вазифасига тааллуқли соҳаларда баҳамжиҳат ҳаракатларни амалий жиҳатдан пухталаштириш муайян қийинчиликларни вужудга келтиради, деб ўйлаш мумкин.

Дастлабки қадам сифатида Иттифоқ шартномаси имзолангунга қадар икки хил ёндашув тўғрисида келишиб олиш муҳимдир. Биринчиси — томонларнинг келишиб олишига кўра ўзаро ваколатларни аниқлаб олиш ва вазифаларни топшириш расмийлаштирилади. Шунда, табиийки, қарорни ваколат топширилган томон қабул қилади. Иккинчи — ҳозирча аҳдлашувларга эришилмаган соҳаларда қарорлар фақат биргаликда қабул қилинади.

Бошқарув ваколатлари мутлақо Иттифоқ ихтиёрида бўлган соҳаларда қарорларни СССР Вазирлар Маҳкамаси қабул қилади. Ана шу соҳаларнинг чегаралари тўғрисида баҳслашиш мумкин. Бироқ улар ҳозирдаёқ белгилаб қўйилган бўлса, Вазирлар Маҳкамаси масалаларни ҳал этишдан бўйин товлашга ҳақли эмас ва бошқарувнинг бошқа барча идоралари унинг қарорларини шубҳа остига қўя олмайдилар. Акс ҳолда, бошқарувнинг ҳеч қандай самарадорлиги тўғрисида гап ҳам бўлиши мумкин эмас. Маълумки, ўз тузатишларини ҳам киритиши мумкин бўлган Иттифоқ шартномаси тайёрланмоқда, Вазирлар Маҳкамаси уларни ҳисобга олиши шарт. Бундай ёндашувларда биз яхши ниятни намоён этиб, ҳар қандай, энг мураккаб муаммоларни ҳал эта оламиз, деб ўйлайман.

Биз барча ишларни амалга ошириш чоғида жамиятимизни қайта қуриш ва халқ хўжалигини бошқариш системасини такомиллаштиришга оид ишларнинг муайян даражада **босқичма-босқич** бўлиши зарурлигига асосланамиз. Иқтисодиёт кўламлари ҳам, унинг танг аҳволда эканлиги ҳам шуни тақозо этади. Содир бўлаётган жараёнларга аниқ мавқелардан назар ташлаш, олға томон жадаллашиб кетишга уринмаслик керак. Бундай муаммолар бир йўла ҳал этилмайди.

Шу боисдан бошқарувнинг янги ташкилий тузилиши дастлабки босқичга, 1991—1992 йиллардаги даврга тадбиқан шакллантирилган. Турмуш кейинчалик муайян ўзгаришларни тақозо этса керак, аммо у ана шу даврдан кейин ҳам маълум вақт амал қилиши мумкинлиги истисно этилмаган.

Бошқарувни такомиллаштириш, янги структурани барпо этиш муаммосига ёндашувлар мафкурасининг умумий кўринишлари ана шундай. Кўриб турибсизларки, куч-ғайратларни бирлаштиришга, ҳаракатларни келишиб олишга, биргаликда қарорлар қабул қилишга асосий эътибор берилган.

II. СССР ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ, УНИНГ АҲАМИЯТИ ВА ВАКОЛАТЛАРИ. ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ ИДОРАЛАРИНИНГ ТАРКИБИ

Бошқарувнинг Президент идораси шакли қонун чиқариш ва ижроия ваколатларини узвий қўшиб олиб боришни тақозо этди. Бундай бошқарув системасида Вазирлар Маҳкамасининг мавқеи бир қарашда икки хилдек туюлади. Бир томондан, Вазирлар Маҳкамаси интизомли, қонунларни қатъиян босқичма-босқич ижро этувчи сифатида иш кўради.

Вазирлар Маҳкамаси қонунларнинг руҳи ва ҳарфига риоя этади, барча масалаларни қонунларни ва халқ депутатлари Съезди ҳамда СССР Олий Кенгашининг бошқа қарорларини, СССР Президентининг фармонларини бажариш асосидагина ҳал қилишга ҳақлидир.

Бошқа томондан, ҳар куни ва ҳар соатда мамлакатнинг аниқ-равшан хўжалик муаммоларига дуч келаётган Вазирлар Маҳкамаси жараёнларни четдан туриб кузатувчи, қонун чиқарувчи ҳокимият ҳужжатларини кўр-кўрона бажарувчи бўла олмайди. Шунинг учун Вазирлар Маҳкамаси зарур ваколатларга, жумладан, норматив тусдаги ҳамда бутун мамлакат ҳудудидаги барча идоралар, ташкилотлар, мансабдор шахслар ва фуқаролар учун мажбурий бўлган қарорлар чиқариш ҳуқуқига эга бўлиши даркор.

Қонунийлик муаммосининг яна бир жиҳати бор. Қонун чиқарувчилар Вазирлар Маҳкамаси ўз ваколатларини рўёбга чиқариши учун зарур шарт-шароит яратиб беришлари муҳимдир. Маҳкаманинг алоҳида ҳуқуқига ҳар қандай давлат идоралари, жамоат ташкилотлари, мансабдор ва бошқа шахсларнинг аралашувига йўл қўйиб бўлмайди. Агар шундай қилинмаса биз ҳокимият ва бошқарув фалажлиги муаммосига яна қайтишимизга тўғри келади. СССР Олий Кенгаши аъзоларининг ана шунга жиддий эътибор беришларини сўрайман.

Бироқ, мазкур фикрни танқиддан холи бўлиш ёки унга қарши тўсиқ қўйиш истаги деб баҳоламаслик лозим. Аксинча, биз фақат ошкоралик қоидасига мувофиқ иш кўриб, кенг жамоатчиликка таяниб, иқтисодий ва ижтимоий ислоҳотларни самарали ўтказишга эришиш мумкинлигига асосланамиз. Биз бундай талабни қатъий бажариш ниятидамиз.

Агар Вазирлар Маҳкамаси бевосита, эҳтимол, қаттиққўллик билан мулоқот олиб бориб, аниқ-пухта мавқеини эгаллаб, уни қатъий ҳимоя қила олса, мазкур қоидалар самарали ишлаши мутлақо равшан.

СССР Конституциясининг 132-моддасида белгилаб берилган ва СССР Вазирлар Маҳкамаси тўғрисидаги Қонун лойиҳасида айнан келтирилган Вазирлар Маҳкамасининг асосий ваколатлари СССР халқ депутатлари съезди маъқуллаган Иттифоқ шартномаси лойиҳасига ҳам мувофиқдир. Буларнинг ҳаммасини депутатлар батафсил муҳокама қилдилар ва қўшимча изоҳлар бериб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак.

Лойиҳада кўзда тутилаётган бошқа ваколатлар СССР Вазирлар Маҳкамаси давлат бошқарувининг ССР Иттифоқи ихтиёридаги барча масалаларни ҳал этишга ҳақли эканлиги тўғрисидаги конституциявий қоидадан келиб чиқади. Чунки улар СССР халқ депутатлари Съездининг, СССР Олий Кенгаши ва Федерация Кенгашининг ваколатига кирмайди. Бу кўриб чиқилаётган Қонун лойиҳасида аниқ-лўнда баён этилган, бироқ мен иккита қоидани ажратиб кўрсатишни истардим.

Биринчидан, Умумиттифоқ мулки бўлган иншоотларни бошқариш тўғрисида. Бундай мулкнинг ҳажми ва таркиби ўзгариши мумкин. Бугун унинг муайян доираси қонуний тарзда белгилаб қўйилган, эртага Умумиттифоқ шартномасида у кенгайтирилиши ёки қисқариши мумкин. Аммо энг муҳими — аниқлик зарур. Биз ўз таклифларимизда мазкур масала юзасидан ҳозирнинг ўзидаёқ қабул қилинган қарорларга асосландик.

Иккинчидан, Вазирлар Маҳкамасига СССР Олий Кенгаши ваколатида бўлган халқ хўжалигига раҳбарлик масалаларига доир муваққат тусдаги қарорлар қабул қилиш ҳуқуқини бериш тўғрисидаги таклифни келишиб олиш, айниқса, зарурдир. Бунда гап ҳеч кечиктирмай ўз вақтида ҳал этишни талаб қиладиган масалалар тўғрисида, хусусан Олий Кенгашнинг СССР Конституцияси 113-моддасининг 7 ва 10-бандларида кўзда тутилган ваколатлари ҳақида (халқ хўжалиги ва ижтимоий-маданий қурилишни, бюджет-молия системасини, меҳнатга ҳақ тўлаш ва нарх белгилашни, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан фойдаланишни бошқаришни ташкил этишни тартибга солиш тўғрисида, шунингдек, зарур бўлиб қолганда режа ва бюджетга ўзгартишлар киритиш ҳақида) бормоқда. Ана шу масалаларнинг ҳар бири юзасидан Президент Фармон чиқараверишн керак деб ҳисобласак, ўринли бўлмаса керак, деб ўйлайман. Бундай қилиш фақат ишга халақит беради.

Бизда ҳали қонун чиқарувчи ва ижроия ҳокимият узил-кесил бўлинмаган. Ҳозир халқ хўжалиги муаммолари ғоят жўшқин бўлиб турибди ва парламент таътили даврида турли вазиятлар бўлиши мумкин. Қабул қилинган қарор тўғрисида дарҳол огоҳлантириладиган ва уни нотўғри деб ҳисоблаб бекор қилишга қодир бўлган Олий Кенгашнинг ўзи Вазирлар Маҳкамаси ана шундай ҳуқуқни суиистеъмол қилмаслигига кафолат бўлиши мумкин. Совет фуқароларининг ҳуқуқлари ва эркинликларига, СССР Конституцияси ва қонунларига риоя этиш гарови бўлган СССР Президенти ҳам шундай ваколатларга эгадир. Конституциявий Назорат комитети ҳам ана шундай ҳужжат амал қилишини тўхтатиб қўя олади.

СССР Вазирлар Маҳкамасининг ваколатлари шу билан чекланмаслиги мутлақо равшан. Уларнинг ёпиқ рўйхатини умуман тузиш мумкин бўлмаса керак. Масалан, ҳар қандай қонунни ёки СССР Олий Кенгашининг уни кучга киритиш тўғрисидаги қарорини олиб кўриш мумкин. Ана шу ҳужжатларда у ёки бу масалаларни ҳукумат ихтиёрига ўтказиш тўғрисидаги нормалар ёки унга тегишли топшириқлар бўлади.

ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ ИДОРАЛАРИНИНГ ТУЗИЛИШИ

Ўтиш даврида ижроия ҳокимиятни ташкил этиш ва халқ хўжалигини бошқариш идораларининг тузилиши иқтисодиётни самарали бошқариш ва бозор муносабатларини жадал қарор топтиришдан иборат иккита бир бутун вазифа ҳал этилишини таъминлаши зарур. Ана шу йўналишларнинг сунъий тарзда узилиб қолиши, улар юзасидан қабул қилинадиган қарорларнинг мувофиқлаштирилмаслиги янги зиддиятларни келтириб чиқариш хавфини туғдиради. Биз ижроия ҳокимият ваколатларини ва тузилишини белгилаб олишда комплекс ёндашувни таъминлашга интилдик.

Мавжуд вазирликларни қўшишга, бўлиб юборишга, тугатишга, Вазирлар Маҳкамаси доирасидан чиқаришга тааллуқли барча масалаларни менинг маърузамдан кейин СССР Олий Кенгаши комитетлари ва комиссияларида муҳокама қилиш дуруст бўлур эди, деб ўйлайман. Булар ҳар ҳолда жузъий масалалар. Бугун энг муҳим масалани — бошқарув системаси билан боғлиқ масалани аниқлаб олиш керак. Шу муносабат билан эътиборингизни энг муҳим узил-кесил қоидаларга қаратмоқчиман.

Биринчидан. Ўзларини радикаллар деб ҳисоблаётган баъзи ўртоқлар бизга таклиф қилаётганларидек, бошқарувнинг тармоқ идораларини бутунлай тугатишимиз мумкинми? Аминманки, бундай қила олмаймиз. Энг муҳими — бу бемаънилик бўлур эди. Зотан, чет элларда ҳам хўжалик бошқарувининг давлат тузилмалари бутунлай тугатилмаган.

Биз қайси соҳаларда вазирликларни сақлаб қолишни ёқлаб чиқяпмиз? Корхоналар фаолиятининг алоҳида тартиби тўғрисида гап борган, технология жиҳатидан моддий ва молиявий ресурслар марказлаштирилиши ва қайта тақсимланиши талаб қилинадиган, ўзига хос бошқарув зарур бўлган соҳалардагина вазирликларни сақлаб қолишни кўзда тутяпмиз. Бу давлат мулки устунлик қилиши зарур бўлган, хусусийлаштириш ҳозирча кечиктирилаётган соҳадир.

Булар — электр линиялари системаси билан ўраб олинган Энергетика ва электрлаштириш вазирлиги ҳамда Атом энергетикаси ва саноати вазирлиги, темир йўллар тармоғи бўлган Темир йўллар вазирлиги, ер ости иншоотлари системаси бўлган Алоқа вазирлиги, иши турли ҳудудларда амалга ошириладиган Транспорт ва махсус қурилиш вазирликлари, мудофаа саноатининг бир қанча вазирликларидир. Мудофаа саноати вазирликларида бошқарув вазифаларига нисбатан қўйиладиган анъанавий оширилган талаблардан ташқари кенг кўламдаги конверсиялаш зарурати ҳам қўшилади.

Кўриб турибсизларки, бу ерда ССР Иттифоқининг ҳозирнинг ўзидаёқ қабул қилинган қарорларда белгилаб берилган ваколатидаги соҳа яққол кўзга ташланади.

Бундай ёндашув бир қанча республикаларнинг хоҳишларига ҳам мос келади. Жумладан, Белоруссия ССР Вазирлар Кенгашининг Раиси В. Кебич бошқарувнинг худди шу соҳасида Умумиттифоқ вазирликларини сақлаб қолиш тўғрисидаги масалани тўғридан-тўғри қўяди.

Иккинчидан. Тармоқларнинг йириклаштирилган гуруҳлари юзасидан қолган бошқа ҳамма ҳолларда оз сонли давлат комитетларини тузиш таклиф қилинади. Пешлавҳани ўзгартириш эмас, балки собиқ Вазирлар Кенгаши ва кўпгина вазирликларни доимий органларга айлантириш, уларни ривожлантириш ва давлат бошқарувини янги мазмун билан бойитиш керак.

Бу органлар, агар таъбир жоиз бўлса, янада халқчил органларга айланиши керак. Улар корхоналарнинг хўжалик фаолиятига аралашмайдилар, уларга ишлаб чиқаришга бевосита раҳбарлик қилиш вазифаси берилмайди. Бу ерда бевосита алоқалар анча кучли ривожланган бўлади. Комитетлар — кўп даражада мувофиқлаштирувчи, корхоналарнинг самарали ишлашига кўмаклашувчи органлардир. Улар таҳлилий ва ахборот тусидаги бозор тузилмаларига руҳан яқиндир.

Янги комитетлар фаолиятининг демократик тусда бўлишини тасдиқлаш маъносида яна бир мулоҳаза айтмоқчиман. Биз бир қанча ҳолларда тузилмаларни шакллантиришга сифат жиҳатидан янгича ёндашишни, давлат-ижтимоий мақомига эга бўлган органларни ташкил этиш йўлидан боришни хоҳлаймиз. Фаолиятнинг шундай соҳалари борки, уларда касб-ҳунар маҳоратини жамоатчилик фикри ва қўллаб-қувватлаши билан уйғунлаштириш, айниқса, муҳим бўлиб, кенг омманинг маслаҳати, касаба уюшмалари ва бошқа тараққийпарвар ҳаракатларнинг фаол иштироки керак. Биз таклифларимизга ёшлар ва спорт ишлари, хотин-қизлар ва оила масалалари ҳамда бошқа комитетлар ишини ташкил этишда ана шундай ёндашувлар ва талабларни асос қилиб олаяпмиз.

Янги комитетлар, одатдагидек, ССР Иттифоқи ва иттифоқдош республикалар биргаликда бошқарадиган соҳаларни қамраб олади.

Учинчидан. Умумий иқтисодий органлар фаолиятининг йўналиши, вазифалари тубдан кўриб чиқилиши керак. Биз улар Иттифоқ даражасида ҳам, республикалар даражасида ҳам ишлаб чиқаришга буйруқ бериш ҳамда моддий-техника таъминоти соҳасида тақсимот ишлари билан шуғулланишлари керак эмас, деган қатъий йўлда турибмиз. Уларни ана шу ишдан узил-кесил халос этиш лозим. Корхоналар ва ташкилотларнинг моддий ресурсларга эҳтиёжи воситачи ташкилотларининг ёрдами билан, шунингдек, бевосита хўжалик алоқаларини ривожлантириш йўли билан бозор муносабатлари қоидалари асосида қондирилиши зарур. Умумдавлат, республикалараро эҳтиёжларни қондиришни эса ташкил этилаётган Улгуржи савдо ва контрактация вазирлиги зиммасига юклаш мўлжалланган.

Тўртинчидан. Бозор муассасалари ишини ташкил этишда асосий ўрин тузилаётган Давлат иқтисодий ислоҳот кенгашига берилади. СССР Вазирлар Кенгашининг академик Л. Абалкин раҳбарлигида иш олиб борган комиссияси тўғрисида бирон-бир ёмон гап айта олмайман. Уни танқид қилиш мумкин, лекин комиссия ҳам, раис ҳам жуда кўп фойдали ишларни қилдилар. Айни вақтда комиссия республикалардан ва ижтимоий тузилмалардан ажралиб қолган эди. Шу сабабли улар билан ҳамжиҳатликни кучайтиришга эътибор бериш зарур, деб ҳисоблаймиз.

Давлат кенгаши таркибига иттифоқдош республикалар олий бошқарув органларининг масъул вакилларини ҳал қилувчи овоз ҳуқуқи билан киритиш таклиф этилади. Марказий иқтисодий органларнинг, бозор муассасаларининг раҳбарлари ўз лавозимларига кўра, кенгашга аъзо бўладилар. Кенгаш иши уюшмалар, иттифоқлар, жамоат ташкилотлари билан қалин ҳамжиҳатлик асосига қурилиши керак. Бу республикаларнинг талабларига мос келади. Тўғри, Молдова Бош вазири М. Друк республикалараро иқтисодий комитет тузилиши кераклигини айтмоқда, лекин ўйлайманки, гап унинг номида эмас.

Давлат кенгашининг вазифаси иқтисодий ислоҳотнинг тўла-тўкислигини, мувофиқлаштирилишини ва барча соҳаларда уйғун ишлашини таъминлашдан иборат. Бу эса ғоят муҳимдир. Бунинг учун кенгашга катта ваколатлар берилиши, у обрўга эга бўлиши керак. Унинг мақомини жиддий ошириш лозим. Давлат кенгашини Бош вазир бошқариши назарда тутилмоқда. Кенгаш раисининг биринчи ўринбосарини Президент тасдиқласа тўғри бўлур эди. Қоидага кўра, уни Бош вазир ўринбосари билан тенглаштириш керак бўлур эди. Назаримда, бу — иш учун фойдали бўлади.

Баён этилган қоидалар ва принципларни ҳисобга олиб, янги тузилмага доир таклифлар ишлаб чиқилди. Унда ҳам тармоқ, ҳам функционал ишларга оид катта-катта уюшмалар бўлиши сезилмоқда. Уларни шартли равишда тўрт гуруҳга ажратиш мумкин.

Биринчиси — ижтимоий-иқтисодий гуруҳ. Бу гуруҳга янги бозор тузилмаларимиз ҳам киради.

Иккинчиси — фан-техника тараққиёти, экология хавфсизлигини таъминловчи идоралар.

Учинчиси — тармоқ вазирликлари ва комитетлари гуруҳи. Уларни таърифлаб ўтирмайман, чунки улар қонун лойиҳасида санаб берилган. Улар бир турдаги тармоқлар комплекси эканлигини ёки бир мақсад атрофида бирлашган гуруҳ бўлишларинигина таъкидламоқчиман. Булар мудофаа билан боғлиқ вазирликлар, машинасозлик, энергетика, транспорт ва деҳқончилик-саноат комплексларидир.

Ва ниҳоят, **тўртинчи** гуруҳ. Бу давлат хавфсизлигини, мамлакат фуқаролари ҳуқуқлари ҳамда эркинлигини муҳофаза қилишни таъминлайдиган идоралардир. Мудофаа вазирлиги, Ташқи ишлар вазирлиги, Давлат хавфсизлиги комитети ва Ички ишлар вазирлиги. Улар Хавфсизлик Кенгаши билан маслаҳатлашиб ишлайдилар. Айни вақтда уларнинг раҳбарлари СССР Вазирлар Маҳкамасининг аъзолари ҳам бўладилар. Бу масалалар ўз томонидан тегишли чора-тадбирлар кўрадиган ҳукуматнинг эътиборидан четда қолиши мумкин эмас.

Иттифоқ давлат бошқаруви органлари тузилишининг умумий жиҳатлари шундан иборат. Булардан ташқари ишлаб турган бир қанча идоралар масалан, атом энергетикаси саноатида ишларни бехатар олиб боришни назорат қилиш давлат комитети, Давлат авиация назорати комитети, Давлат стандартлар комитети сингари асосан назорат қилиш вазифаларига эга бўлган идоралар сақланиб қолади.

Улар билан бирга янги тузилмаларни ташкил этиш ҳам таклиф қилинади. Бу бозор иқтисодиётига ўтиш зарурлиги билан изоҳланади. Улар қаторида, жумладан, қимматбаҳо қоғозлар давлат инспекцияси, Нархларни назорат қилувчи инспекция, давлат патент агентлиги, Давлат суғурта назорати бор.

Ислоҳотнинг ушбу босқичида ССР Иттифоқи давлат мулки жамғармаси билан яккаҳокимликка қарши комитет алоҳида аҳамиятга эга бўлади. Биз бозор муассасалари ана шу етакчи идораларнинг бошқарув умумий робитасидаги ўрнига доир масалани узоқ ва изчиллик билан ишлаб чиқдик. Уларга иложи борича кўпроқ мустақиллик ва ҳаракат эркинлиги бериш керак, деган хулосага келдик. Худди шу сабабли бундай органларнинг раҳбарларини СССР Вазирлар Маҳкамаси таркибига киритиш керак эмаслиги хусусида таклифимиз ҳам бор.

Баъзи депутатлар ана шу жамғармаларни ва якка ҳокимликка қарши комитетни СССР Олий Кенгашига бўйсундириш йўлини тутаётганликларини ҳам биламан. Биз бу фикрга қўшилмаймиз ва модомики, қонун чиқарувчи ҳокимият билан ижроия ҳокимиятни ажратиш йўли тутилган экан, унга охиригача риоя этилиши кераклигига мутлақо ишончимиз комил. Қонун чиқариш фаолияти хўжалик ҳаётидаги тезкор масалаларни ҳал қилиш билан алмаштирилиши керак эмас. Шунингдек, бошқарувнинг барча бошқа органлари билан қалин ҳамкорликда иш олиб бораётган бозор муассасаларининг мантиқан давом эттириладиган занжирини ҳам узиш керак эмас.

Яна битта муҳим масала бор. Сизлардан қўшимча Бош вазир ўринбосари лавозими жорий этишингизни, яъни улар сонини саккиз нафарга етказишингизни сўрашга мажбурман. (Вазирлар Кенгашининг эски таркибида ўн уч ўринбосар бор эди).

Ҳозирча Олий Кенгаш Бош вазирнинг тўрт ўринбосарларини, шу жумладан, иккита биринчи ўринбосарни тасдиқлади. Илгари Бош вазирнинг қишлоқ хўжалиги ишлари билан шуғулланувчи ўринбосари лавозимига Украина вакилини қўйиш тўғрисида умуман келишиб олинганди, Қозоғистон ва Ўрта Осиё республикалари ўзларининг вакилини вазир ўринбосари лавозимига таклиф қиладиган бўлганди. Бугун улар Украина, Белоруссия билан келишиб, қишлоқ хўжалик масалалари бўйича ўз номзодини айтди, бу номзод Федерация Кенгашида кўриб чиқилди ва қўллаб-қувватланди.

Энди Вазирлар Маҳкамаси раҳбариятида ижтимоий-иқтисодий йўналиш, ташқи иқтисодий алоқалар, ёқилғи-энергетика масалаларига раҳбарлик қилишда кучларнинг жойлаштирилиши билан боғлиқ вазифаларимизни аниқлаб олишимиз зарур. Кўриб турибсизки, иш манфаатига зарар етказмаган ҳолда йўналишлар ва уюшмаларни йириклаштириш ниҳоятда мушкул масала. Шу сабабли Бош вазирнинг яна бир ўринбосари лавозимини қўшиш зарурати пайдо бўлди. Илтимосимни қўллаб-қувватлашингизни сўрайман.

Шундай қилиб, Вазирлар Маҳкамасида СССР Вазирлар Кенгашидаги 68 раҳбар ўрнига 55 раҳбар бўлади. Конституцияга мувофиқ Маҳкама ишида республикалар ҳукуматларининг бошлиқлари ҳал қилувчи овоз билан қатнашишлари мумкинлигини ҳам эслатиб ўтаман. Биз улар ишимизда мунтазам равишда ва фаол қатнашишларига умид қиламиз.

Ва ниҳоят, мен тўхталиб ўтмоқчи бўлган сўнгги жиҳат бор. Бу ерда гап аппарат ходимлари сонини қисқартириш принциплари ҳақида бормоқда. Албатта, бу мавзунинг қонунга алоқаси йўқ, лекин жуда оғир кечадиган жараён, маслаҳатингиз керак.

Биз 1991 йил бюджетида аппаратни сақлаш учун ажратилган ва тасдиқланган харажатларга асосланамиз. Маълумки, улар 30 фоиз қисқартирилган эди. Аниқ-равшан ҳолатларда, табиийки, табақалаштирилган ёндашув асосида бу топшириқни бажариш керак, деб ўйлайман. Агар қўйилган масала қўллаб-қувватланса, Вазирлар Маҳкамаси унинг ҳал этилишини таъминлайди.

Ушбу мавзудаги гапимнинг охирида бошқарувнинг янги тузилмаси аниқ-равшан мақсад ва вазифаларга, куч-ғайратларимиз жамланиши лозим бўлган йўналишларга асосланганлигини таъкидламоқчиман. Бошқарув чизмасига мослашиш керак эмаслигига, у иккиламчи эканлигига ишончим комил. Шу сабабли у ёки бу вазирликни сақлаб қолишга уриниш, назаримизда, катта хато, идоравий йўл ҳисобланади.

Россия, Украина, Белоруссия раҳбарлари кўриб чиқилаётган масалага нисбатан алоҳида фикр билдирдилар. Хўш, бу фикрнинг моҳияти нимада? Иттифоқ шартномаси имзолангунга қадар Қонун лойиҳасини муҳокама қилмаслик ва Вазирлар Маҳкамаси таркибини тузишга киришмаслик таклиф этилади. Шу тариқа мамлакат халқ хўжалигини номаълум муддатга ҳокимиятсизлик гирдобига ташлаш таклиф этилмоқда. Ҳатто ўн нафар муовинга эга бўлган бир Бош вазир Вазирлар Маҳкамасининг ўрнини боса олмайди. Бошқарув органлари, раҳбарлар баъзи республикаларнинг раҳбарлари яна нима таклиф этишаркин, дея кутиб ўтирмасдан, ишлашлари керак.

Энг аввало, иш ҳақида ўйлаш зарур. Иттифоқ шартномаси, шубҳасиз, жуда муҳим ҳужжат. Лекин у имзолангунича ва имзолангандан кейин ҳам иқтисодиётни самарали бошқариш хусусидаги қонуний талаблар бўлганди ва шундай бўлиб қолади.

Башарти, бизга ана шу қулай баҳона билан ўзини ўзи тўла бошқарадиган қандайдир системани таклиф этишни хоҳлар эканлар, у ҳолда бу энг камида ишга уқувсизларча ёндашувни, вақтни атайлаб чўзишни, халқ хўжалигида кучайиб бораётган тангликнигина билдиради.

Бошқа республикаларнинг фикри амалийроқ бўлди ва у ҳисобга олинди.

III. СССР ҲУКУМАТИ ФАОЛИЯТИНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ ҲАҚИДА

Ҳукумат фаолиятининг дастури стратегик жиҳатдан маълум даражада халқ хўжалигини барқарорлаштириш ва бозор иқтисодиётига ўтишнинг СССР Олий Кенгаши маъқуллаган асосий йўналишларда белгилаб берилган, СССР халқ депутатларининг IV Съездида Асосий йўналишлар мантиқан тўлдирилди. Мен бу қарорларни ақида деб ҳисобламоқчи эмасман. Ҳаёт унга ўз тузатишларини киритиши мумкин ва киритади ҳам, деб ўйлайман. Сиз бу фикрга қўшилсангиз керак. Маҳкаманинг келгусидаги фаолиятини қандай тасаввур қилишимни қисқача баён этмоқчиман.

Ҳозир энг муҳим иш нима? Фақат олдинга қараб силжиш. Шу нуқтаи назардан биз икки дастурни **стратегик** ва **жорий** дастурни рўёбга чиқаришимиз зарур, деб ҳисоблайман.

Халқнинг муносиб турмуш шароитини таъминлайдиган янги хўжалик системасини вужудга келтиришни жадаллаштириш зарурлиги долзарб тадбирлардан бирндир. Бунинг учун эркин товар ишлаб чиқарувчилар самарали ишлашининг иқтисодий ва ҳуқуқий шарт-шароитини яратиш керак. Мулкчиликнинг барча шакллари ривожланиши ва рақобат қилиши учун тенг шароит вужудга келтириш зарур. Бунингсиз бозорга ўтиб бўлмайди.

Бинобарин, қисқа муддатда уни қонуний негиз билан таъминлаш зарур. Вазирлар маҳкамаси тадбиркорлик, давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш, якка ҳокимликка қарши кураш тўғрисидаги қонун лойиҳаларини тайёрлади. Булар энг зарур қонунлар бўлиб, бозорга ўтишга алоқадор тадбирларни ишлаб чиқиш ва жамият назорати остида амалга ошириш учун асос бўлади.

(Давоми тўртинчи бетда).

• *17 март—СССР референдуми куни*

БИЗНИНГ КЕЛАЖАГИМИЗ— ТЕНГ ҲУҚУҚЛИ МУСТАҚИЛ РЕСПУБЛИКАЛАРНИНГ ЯНГИЛАНГАН ИТТИФОҚИДА

Мамлакатимиз ва республикамиз ҳар биримиз учун ҳаётий муҳим масалани ҳал қилиш арафасида турибди. Бу Иттифоқни сақлаб қолиш керакми ёки керак эмасми, сақлаб қолинса, у қандай бўлиши керак, деган масаладир. Ҳозир ССР Иттифоқини сақлаб қолиш муаммоси ҳаммани ташвишлантирмоқда. Ҳамма республикалар ҳам умумий давлат тузилмаси таркибида қолишни истармикин? СССР Олий Кенгашининг фикрича, 17 март куни ўтказиш мўлжалланган референдум бу масалаларга аниқлик киритиши, яъни аслида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг тақдирини ҳал этиши лозим.

Бизнинг республикамизда референдумга тайёргарлик ишлари тобора фаол авж олдирилмоқда. Халқ депутатлари маҳаллий советлари, жамоатчилик, депутатлар бу ишга бош қўшдилар. Ўзбекистон ССРда референдумни ўтказишга қандай тайёргарлик кўрилаётгани тўғрисидаги масала республика Олий Кенгаши Раёсатининг навбатдаги мажлисида кўриб чиқилди. Мажлисда Ўзбекистон ССР Президенти ўртоқ Ислом Абдуғаниевич Каримов иштирок этди ва нутқ сўзлади. У ўтказиладиган референдум халқларимиз тақдири учун фавқулодда муҳим сиёсий аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади. Референдумни тайёрлаш ва ўтказишда ғоят фаол иштирок этиш, республика аҳолисига 17 март куни ўтказиладиган овоз беришнинг ниҳоятда муҳим аҳамиятга эга эканлигини тушунтириб бериш — давлат идораларининг, жамоат ташкилотларининг, халқ депутатларининг вазифасидир.

Умумхалқ овоз беришига қўйилаётган масаланинг таърифи республикамиз аҳолисининг шу масала хусусидаги фикрини минтақанинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда мумкин қадар тўла ифодалай олиши ёки олмаслиги Раёсат мажлисида муҳокама қилинган асосий муаммо бўлди.

Кўпгина халқ депутатлари фуқаролар фикрини ҳисобга олиб, референдумга қўйилаётган масала таърифининг ўзи қўшимча саволлар келтириб чиқараётганлиги хусусида асосли шубҳа билдирдилар. Бу таърифда ҳозирнинг ўзидаёқ турмушимизда мавжуд бўлган ижтимоий-сиёсий воқеликлар ҳисобга олинмаган. Бунинг устига, республика аҳолисининг улар янгиланган Иттифоқ таркибида мустақил республика сифатида қолишини хоҳлашлари ёки хоҳламасликлари тўғрисидаги фикрларини аниқ белгилаш имконини бермайди.

СССР Олий Кенгашининг референдум ўтказиш тўғрисидаги қарорига катта ижтимоий-сиёсий аҳамият бериб ва Ўзбекистон халқлари хоҳиш-иродасини тўлароқ акс эттиришни, СССР референдумида овоз бериш бюллетени таърифининг маъноси ва мазмунини тўлароқ очиб ва янада аниқлаштириб беришни таъминлаш мақсадида Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раёсати ССР Иттифоқини тенг ҳуқуқли мустақил республикалар Федерацияси сифатида сақлаб қолиш тўғрисидаги масала юзасидан СССР референдумида овоз бериш учун чиқарилган ва «Тенг ҳуқуқли мустақил республикаларнинг янгиланган ҳамда ҳар қандай миллатга мансуб кишиларнинг ҳуқуқ ва эркинликларига тўла даражада кафолат бериладиган Федерация сифатида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини сақлаб қолишни зарур деб ҳисоблайсизми?» — деган асосий бюллетень билан бирга фуқароларга овоз бериш чоғида яна битта қўшимча бюллетень бериш тўғрисида қарор қабул қилди. Қўшимча бюллетень матни қуйидаги шаклда тасдиқланди: «Сиз Ўзбекистон тенг ҳуқуқли мустақил республика сифатида янгиланган Иттифоқ (Федерация) таркибида қолишига розимисиз?»

Қўшимча бюллетень киритилишини муқобил референдум ўтказиш деб ҳисобламаслик керак. Унинг моҳияти референдумдаги асосий саволнинг маъносини яна бир марта аниқроқ тушунтириб беришдан иборат, шунинг учун ҳам у қўшимча бюллетень деб номланган. У Ўзбекистон халқлари ўз хоҳиш-иродасини билдиришини энг тўла даражада таъминлашда кўмаклашади, уларга республиканинг келажакдаги тақдирига ўз муносабатларини қулай ва содда тарзда билдириш имконини беради. Бу ерда ҳуқуқий нуқтаи назардан ҳам зиддиятлар йўқ, чунки янги бюллетень асосий бюллетеннинг мазмунини истисно этмайди, уни тўлдиради, холос.

Республикалар ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг характери қатъиян ўзгариши лозимлиги ҳозир ҳаммага равшан. Янги Иттифоқ шартномаси тайёрланмоқда, у мустақил республикалар ўртасидаги муносабатларнинг характерини ва қоидаларини белгилаб, аниқлаб бериши лозим.

Бизнинг республикамизга келганда эса, бизнингча, жумҳуриятимиз аҳолисининг кўпчилиги Ўзбекистоннинг янгиланган Иттифоқ таркибида қолишидан манфаатдор. Кўп йиллар давомида таркиб топган системани бузиб ташлаш мамлакатни иқтисодий тартибсизлик ўпқонига дучор қилишдан иборатлигини халқимиз жуда яхши билади. Биз Ўзбекистон келгусида суверен мустақил республика бўлиб қолиши, ўз ҳаётининг барча ҳам ички, ҳам халқаро масалаларини мустақил ҳал этиши, Мустақиллик тўғрисидаги Декларацияда таъкидланганидек, республикамиз барча ер ости бойликларини, халқ меҳнати натижаларини, республикада барпо этилган иқтисодий қувватларни мустақил тасарруф этиши тарафдоримиз.

Шу билан бирга биз бошқа республикалар билан мустаҳкам иқтисодий ва сиёсий ҳамкорлик қилиш тарафдоримиз, бу республикалар билан ягона иқтисодий имкониятларимиз мавжуд. Биз марказда барча республикалар номидан бажариш мақсадга мувофиқ бўлган ваколатларнинг муайян доираси Иттифоққа берилиши тарафдоримиз. Бу аввало Иттифоқ таркибига кирадиган барча республикаларнинг мудофааси ва хавфсизлигини таъминлаш, ягона транспорт иншоотларига, алоқа воситаларига, энергетика системаларига Федерациянинг барча аъзолари учун муштарак манфаатли бўлган айрим бошқа йўналишларга раҳбарлик қилиш билан боғлиқ ваколатлардир.

Юқорида айтилганлар муносабати билан асосий ва қўшимча бюллетенларда баён қилинган саволларнинг моҳияти ва мазмунини фуқароларга тушунтиришга алоҳида аҳамият бермоқ зарур. Маҳаллий Советлар, оммавий ахборот воситалари аҳолининг барча табақалари орасида фаол ташкилотчилик ва тушунтириш ишларини авж олдириши зарур.

Шу мақсадда белгиланган барча тадбирларни аниқ ва уюшқоқлик билан бажариш, қонун талабларига қатъий ва оғишмай риоя этиш ҳам муҳимдир.

Ҳозир республикада референдум ўтказувчи округ ва участка комиссиялари тузилди ва иш бошлади. Улар 17 март куни овоз беришда қатнашадиган фуқароларнинг рўйхатини тузмоқдалар, катта тушунтириш ишларини олиб бормоқдалар. Республика вилоятларида комиссияларнинг аъзолари, халқ депутатлари, фаоллар билан референдум ўтказишнинг асосий масалалари юзасидан бир қанча семинар-кенгашлар ўтказилди, аниқ ҳаракат дастури белгиланди ва амалга оширилмоқда.

Шу муносабат билан барча маҳаллий советларга, давлат ва жамоат идораларига, ташкилотларга, республика аҳолисига мурожаат қилиб, референдумга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказишда бевосита ва фаол иштирок этишни тилайман. Ҳозирги пайтда ҳар биримиз мамлакатнинг, республиканинг тақдири, келажаги ўз қўлимизда эканлигини тушуниб етмоғимиз лозим.

Қ. АҲМЕДОВ,
СССР референдумини ўтказувчи Ўзбекистон ССР комиссиясининг раиси.

Бугун—Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти куни

• *Бизнинг суҳбат* •

ТАРТИБ-ИНТИЗОМ— АСОСИЙ МЕЗОН

Совет Армияси куни арафасида мухбиримиз Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Мудофаа, давлат хавфсизлиги ва ҳарбий хизматчиларни ҳимоя қилиш масалалари қўмитаси раиси В. Р. НИЁЗМАТОВга бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

— Вилор Раҳматуллаевич, мудофаа ишини такомиллаштириш, ҳарбий хизматчиларни ижтимоий ҳимоя қилиш борасида қўмита томонидан қандай тадбирлар амалга оширилмоқда?

— Ўтган вақт мобайнида қўмита ўз фаолиятини амалга ошира бориб, ёшларни Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флотига кузги чақириқни ташкил этишга оид масалаларни кўриб чиқди. Тошкент гарнизони бўйича чақириқ билан боғлиқ ҳарбий командаларни ўз вақтида ташкил этишни таъминлаш мақсадида Туркистон Ҳарбий округи штабида оператив гуруҳ ташкил этилди. Бунда қўмита аъзолари ташаббускорлик ва ташкилотчилик кўрсатишди. Чақирилувчиларни кузатиш пунктлари тегишли ҳолатга келтирилди. Зарур кўргазмали тарғибот воситалари билан таъминланди. Жамоат тартибини сақлаш чоралари кўрилди. Қорақалпоғистон МССР ва халқ депутатлари вилоят Кенгашларига ҳам қуролли кучлар сафига ёшларни кузатишни ташкил этишда ана шундай тадбирларни амалга ошириш топширилди.

Жумҳуриятимиз район, шаҳар ва вилоят чақириқ комиссиялари ўзларига топширилган масъулиятли вазифани талаб даражасида бажармоқда деб бўлмайди. Улар саломатлиги заиф ёшларни армияга юбораётганликлари учун ҳеч қандай жавобгарликка тортилмаётганликлари ҳеч кимга сир эмас. Натижада турли касалликлар туфайли баъзи ёшлар уйига қайтарилди. Бундан чақириқ комиссиялари масъулиятини ошириш бугунги куннинг долзарб масаласи эканлиги кўриниб турибди.

Ўтган йили август ойида жумҳурият ҳарбий комиссариатида Совет Армиясига ёшларни чақириш билан боғлиқ муаммолар тегишли идоралар иштирокида муҳокама қилинди. Саломатлиги заиф ёшларни ҳарбий хизматга юбормаслик масаласи кескин қилиб қўйилди. Чақирилувчиларни медицина кўригидан ўтказиш тўғрисидаги низом талаблари кўриб чиқилди ва ҳарбий хизматга юбориш мумкин бўлмаган касалликлар рўйхати қайта тузилди.

Бизнингча чақириқ комиссияларини маҳаллий Кенгашлар тасдиғидан ўтказиш, унга фаол депутатлар, ҳарбий комиссариатлар, жамоат ташкилотлари ходимлари, малакали шифокорлар, айниқса ўзбек тилини биладиган психиатрларни киритиш даркор. Комиссияга касалманд ёшларни шифохоналарга жойлаш, улар саломатлигини вилоят марказларида диққат билан текшириш, жумҳуриятдан консультантлар чақириш ҳуқуқини бериш лозим. Чақирилувчиларни жумҳурият Соғлиқни сақлаш вазирлиги тайёрлаган касалликларнинг қўшимча рўйхатига мувофиқ комиссиядан ўтказиш керак. Бу масъулиятли ишда нуқсонга йўл қўйган чақириқ комиссиялари аъзоларини қонунга мувофиқ, ошкора равишда жиддий жавобгарликка тортиш даркор. Бу эса келгусида ёш аскарлар саломатликлари туфайли Қуролли Кучлар сафидан қайтиб келиши ҳолларининг бирмунча камайишига ёрдам беради. Бинобарин, ота-оналар кўнглидаги хавотирликларга чек қўйилади.

— Ҳарбий қисмлар билан алоқа қилишнинг қандай воситаларидан фойдаланилмоқда?

— Ҳарбий қисмларга делегациялар юборилмоқда. Улар Ўзбекистондан борган йигитлар хизмат қилаётган қисмлардаги шароитлар, сиёсий-тарбиявий ишлар аҳволи билан қизиқишяпти. Ҳарбий хизматчилар орасида устав талаблари бузилаётганлиги каби ҳолларни аниқлашга ҳаракат қилишяпти. Сафар натижалари ҳарбий қисмлар, гарнизонларда ва жумҳурият Олий Кенгаши қўмитасида муҳокама этилди.

Ўзбекистонлик жангчилар билан учрашувларда шу нарса маълум бўлдики, улар жумҳуриятимиз ҳаётидан, бу ердаги кундалик воқеалардан узилиб қолишган. Шунингдек, улар ўзбек тилида чиқадиган адабиётлар, рўзнома ва ойномаларни олиш имкониятига эга эмаслар. Келгусида ҳарбий қисмлар билан алоқаларни кенгайтириш тадбирлари белгиланмоқда. Оталиқда бўлган округ қисмларига шаҳар ва районларнинг махсус гуруҳлари сафарларини тез-тез уюштириш мўлжалланяпти. Улар орасида халқ депутатлари, маҳаллий Кенгашлар, ҳарбий комиссариатлар, ота-оналар ва тарғибот-бадиий жамоалар вакиллари бўлиши кўзда тутилмоқда. Бу хайрли ишдан корхона ва хўжалик жамоалари ҳам четда турмасликлари керак. Улар ўз ҳисобларидан аскарлар учун рўзнома ва ойномаларга обуна бўлишса, турли бадиий адабиётлар, мусиқа асбоблари сотиб олиб, ҳарбий қисмларга совға сифатида жўнатишса мақсадга мувофиқ иш бўлур эди.

— Ўзингизга маълум, ҳаётимизда юзага келган қийинчиликлар армияда ҳам интизом бўшашувига, миллатчилик каби салбий ҳолатлар рўй беришига сабаб бўляпти. Натижада айрим ёшлар ҳарбий қисмларни тарк этишяпти. Ота-оналар, аскар йигитларнинг шикоят хатлари кўпаймоқда. Бундай хатларга қўмита аъзолари қандай муносабатда бўлишяпти?

— Дарҳақиқат, қўмитамизга турли жойларда хизмат қилаётган ўзбекистонлик ёшлардан, жумҳуриятимиз шаҳар ва қишлоқларидан, ҳарбий қисмлардан кўплаб мактублар келяпти. Уларнинг мазмуни турлича. Айрим хатларда Қуролли Кучлар сафларида ўз бурчини шараф билан ўтаётган йигитларимиз ҳақида илиқ сўзлар битилган. Айрим хатлар эса кишини ўйлантиради ва изтиробга солади. Қўмитамизга шу кунгача ҳарбий хизматчилар, жумҳуриятимиз фуқароларидан мингдан ортиқ ёзма аризалар тушди. Ҳар бир ариза диққат билан ўрганилиб, улар юзасидан тегишли чора-тадбирлар кўрилди. Айрим хатларда баён этилган воқеаларни аниқлаш учун қўмита аъзолари — халқ депутатлари бошчилигида тегишли ўртоқлар жойларга боришди. Қўмита номидан қўшин турлари бош қўмондонлигига, ҳарбий округлар қўмондонликларига, гарнизонлар, ҳарбий қисмлар, ҳарбий прокуратуралар ва бошқа идораларга ёзма сўров ва талабномалар йўлланди.

Қўмита юборган талабномаларга асосан ҳарбий қисмлардаги устав муносабатлари бузилишига йўл қўйган айрим офицерлар ва аскарларга нисбатан турли жазо чоралари қўлланмоқда. Мисолларга мурожаат қилайлик. Яқинда 1990 йил 6 декабрда юборилган хатга ҳарбий қисмдан жавоб олинди. Унда ҳарбий устав талабларини бузганлиги учун офицерлардан А. М. Ждань, С. В. Спирин, А. А. Гарбузов ва М. Л. Хахулинлар ўз вазифаларидан озод этилганлиги ёзилган. Оддий аскарни жисмоний ҳақорат қилган шахсга тегишли материаллар ҳарбий прокуратурага топширилган.

Яна шундай мазмундаги аризалар борки, улар ижтимоий мазмунга эга. Чунончи, уларда Афғонистонда ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларга нафақалар белгилаш, муддатли хизматга чақирилган аскар хонадонига ем-хашак, ўтин-кўмир олишда ёрдам бериш, ҳарбий хизматчилар уй-жой муаммосини ҳал этиш, хизмат даврида ҳалок бўлган жангчи хотирасини абадийлаштириш масалалари қўйилган. Ваҳолонки, бу масалаларни тегишли ҳарбий идоралар, халқ депутатлари маҳаллий кенгашлари ҳал этишлари мумкин.

Хулоса қилиб шуни айтиш кераккки, тартиб-интизом, тинчлик ва хотиржамлик барқарорликнинг асосий мезони. Шу боисдан ҳам армияда тартиб ва интизом ўрнатиш фақат ҳарбий округларнинг эмас, барча жамоат ташкилотлари, тегишли идораларнинг ҳам муҳим вазифасидир.

Сўзимнинг охирида, армияда хизмат қилаётган ўзбекистонлик йигитларни, уларнинг ота-оналарини жумҳурият Олий Кенгаши, қўмита аъзолари номидан шонли байрам билан муборакбод этаман. Уларга сиҳат-саломатлик, хотиржамлик тилайман.

• *Жасоратнома саҳифалари*

Ҳамид Тожибоев бутун ижодини ҳарбий-ватанпарварлик мавзуига бағишлаган ёзувчиларимиздан биридир. Унинг турли йилларда нашр этилган, фронт ва фронт орқасида кўрсатилган мардлигу инсоний жасоратни, шунингдек, бугунги армия ҳаётини тасвирлаган «Скрипка», «Оташ қалбли қиз», «Партизан Казбек», (Р. Раҳмонов билан) «Гуласал», «Ирода», «Сени излаб», «Уч бор ўлимни енгиб», «Солдат ўғли», «Ғолибларга таъзим», «Сўнмас хотира» қиссалари ва тўпламлари аллақачон китобсеварлар мулкига айланган. Адиб ўз хайрли ишини таржимачиликда ҳам давом эттириб, атоқли совет ёзувчиси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Владимир Карповнинг машҳур «Саркарда» қиссасини ўзбекчага ўгирди. Мухбиримиз Ю. Бердиев байрам арафасида ёзувчи Ҳамид ТОЖИБОЕВ билан суҳбатлашди.

«САРКАРДА» —ЎЗБЕК ТИЛИДА

— Аввало айтингчи, Ҳамид ака, Карпов билан шахсан танишмисиз!

— Улуғ Ватан уруши фронтларида мардона жанг қилиб, йигирма икки ёшида Совет Иттифоқи Қаҳрамони бўлган Владимир Васильевич Карпов билан қадрдонман, оилавий борди-келдимиз бор. У киши бир неча йил Тошкентда яшаган ва ишлаган. Олтмиш олтинчи йилги зилзила тўғрисида «Драма и подвиг Ташкента» деган китобни биргаликда тўплаб рус тилида чиқарганмиз. Ижодий алоқаларимиз ҳеч қачон сусайган эмас. Шу ўринда ўзбекистонлик жуда кўп уруш қатнашчилари, қаҳрамонларини излаб топишда у киши ёрдам берганликларини, доимо маслаҳатлари билан ўртоқлашиб туришини алоҳида миннатдорчилик билан таъкидлаб ўтаман.

— Ҳарбий-ватанпарварлик темасида ёзувчи адиб сифатида Владимир Карповнинг бу соҳадаги ижодини қандай баҳолайсиз?

— Карпов совет адабиётида ҳарбий-ватанпарварлик, хусусан, Улуғ Ватан уруши мавзуида йирик, профессионал асарлар ёзган носир сифатида қимматлидир. Унинг «Разведкачи ҳаётидан йигирма тўрт соат», «Полк юлдузлари», «Командирлар эрта қарийди», «Мангу жанг», «Маршаллик нишони» асарларини ўқимаган китобхон бўлмаса керак. Бу ҳикоя, қисса ва романлар ўнлаб чет мамлакатлар тилларига таржима қилинган. Асар қаҳрамонлари совет кишисининг, аниқроғи, жангчисининг юксак инсоний сифатини, садоқатини, ватанпарварлигини ўзида ёрқин ифодалаганлиги билан ҳамиша илҳомбахшдир. Қисқа қилиб айтганда, Владимир Карпов ижоди мавзу эътибори билан ўзига хос адабий кўзгу. Бу менинг эмас, жуда кўпчиликнинг фикри, эътирофи.

— Кўпчилик муштарийлар ёзувчининг «Саркарда» қиссаси билан ҳали таниш эмас. Шунинг учун асар ҳақида икки оғиз гапириб берсангиз. Таржима қай аҳволда!

— Қиссанинг қаҳрамони — армия генерали Иван Ефимович Петров. Бу ҳарбий киши ҳам Ўзбекистонга яқин. У бир неча йил Туркистон ҳарбий округи қўшинларига қўмондонлик қилган, Совет Иттифоқи Қаҳрамони. Асар ана шу саркарданинг ҳарбий санъати, инсоний сифатлари, тарихий ғалабага қўшган ҳиссаси ҳақида ҳикоя қилади. Қисса бадиий асар деб номланса-да, пухта ҳужжатлилиги билан диққатга сазовор. Унда Петровга ҳамнафас ва ҳамқадам бўлган совет ҳарбий бошлиқлари тўғрисида ҳам сўз юритилган.

«Саркарда» «Роман-газета»-да эълон қилиниши билан тилга тушди. Жуда кўп хорижий тилларга таржима қилинди. Мукофотлар билан тақдирланди. Совет ҳарбий-ватанпарварлик адабиётининг энг яхши намунаси, янги ютуғи деб эътироф этилди.

Қаҳрамоннинг бизга деярли юртдошлиги, ҳақиқий саркардага ўзига хос насрий мадҳия бўлганлиги мени таржимага ундади. Тўғри, бу йирик, масъулиятли ишни уддалашда анча қийналдим. Лекин ёзувчига бўлган муҳаббат, асарга нисбатан қизиқиш қиссани таржима қилиб тугатишимга сабаб бўлди. Ҳозир асарни Ғ. Ғулом номидаги Адабиёт нашриёти ходимлари ўқишяпти. Атоқли ёзувчининг 70 йиллик юбилейига босиб чиқарсак, қандай яхши бўларди.

— Нашриётларимиз ҳарбий-ватанпарварлик, армия ҳаёти ҳақида керагича асарларни чоп этяпти, деб ўйлайсизми!

— Китоблар тўхтаб қолгани йўқ, ора-чора бўлса-да чиқиб турибди. Лекин нашриётларимиз ҳарбий-ватанпарварлик мавзуидаги асарларни янада кўпроқ босиб чиқаришларини истардик. Бундай китоблар ўсмирлар ва ёшларни тарбиялашда, тасаввурларини бойитишда, энг муҳими, ватанпарварлик хислатларини юксалтиришда, ўстиришда муҳим роль ўйнашини асло унутмаслигимиз керак.

Суратда: атоқли адиб, Совет Иттифоқи Қаҳрамони В. Карпов Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси Шуҳрат (ўнгда) ва шоир Н. Нарзуллаев билан.
С. МАҲКАМОВ олган сурат.

73 АРМИЯ ЖИПСЛИГИ-ХАЛҚ ОСОЙИШТАЛИГИ

ОЛҚИШ

• *Н-қисмлардан хатлар*

ҲУРМАТЛИ Пўлатхон Ҳасановна ва Маъмуржон Давлатович!

Қувонч билан сизга шуни маълум қиламизки, ўғлингиз Нодирбек ўз ҳарбий бурчини шараф билан бажармоқда. Хизмат мобайнида у ўзини интизомли ҳарбий хизматчи сифатида кўрсатди. Ўз мутахассислигини яхши эгаллаган. Жанговар ва сиёсий тайёргарликларда юқори натижаларни қўлга киритмоқда.

Нодирбек яхши спортчи, фаол жамоатчи сифатида ҳам қисмда ўтказиладиган барча тадбирларда иштирок этмоқда. Уни сафдошлари рота комсомол қўмитаси аъзолигига ва бўлинма қошидаги миллатлар кенгашига аъзо қилиб сайлашган.

Қисм қўмондонлиги ана шундай йигитни тарбиялаганликларингиз учун Сизларга миннатдорчилик билдиради. Ўйлаймизки, ўғлингиз бундан буён ҳам ўз бурчини намунали бажаришда бошқаларга ўрнак бўлади.

ЎҒЛИНГИЗ Шавкатжон хизмат қилаётган қисм қўмондонлиги уни Ватанимизнинг муносиб ҳимоячиси этиб тарбиялаган Қурбон Бойхонович ва Шобиби Қурбоновнага чин дилдан миннатдорчилик билдиради. Шавкат мураккаб ҳарбий техникани қисқа вақт ичида эгаллаб, ундан мустақил фойдаланяпти. Ҳарбий билим ва техникани чуқур эгаллашга интилаётган бу йигит жанговар ва сиёсий тайёргарлик бўйича ўтказилган синовларда яхши натижаларга эришди. Ҳозир унинг хизмат дафтарчасига 22 та раҳматнома ёзиб қўйилган. Шавкат ўзининг меҳнатсеварлиги, сафдошларига меҳрибонлиги, ҳалоллиги билан кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўляпти.

Ҳурматли Қурбон Бойхонович ва Шобиби Қурбоновна! Ўз ота-боболарининг жанговар анъаналарини давом эттираётган ўғлингиз билан ҳар қанча фахрлансангиз арзийди.

Г. СОХАНЕНКО,
В. ХУХЛИН.

МАҚСАДИМИЗ—ТИНЧЛИК

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Пайтда ҳарбий хизматчиларнинг ижтимоий ҳимояси масалаларига алоҳида эътибор берилмоқда. Шарқий Европадан қўшинларни олиб чиқиш муносабати билан офицер ва прапоршчиклар оилаларини жойлаштириш муаммоси жиддий масала бўлиб турибди. Бунинг устига қўшинларни озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш ҳам ўзига хос масаладир. Ҳозирги кунда армия кўпгина маҳсулотларни ололмаяпти.

Армияда кўп нарса унинг сафларига қандай ёшлар келиб қўшилаётганига ҳам боғлиқ. Кези келганда шу нарсани таъкидлаш керакки, ўзбекистонлик жангчилар ўз бурчларини шараф билан бажармоқдалар.

Республика Президенти И. А. Каримовнинг Фармони эълон қилингандан сўнг округ доирасидаги ҳарбий қурилиш отрядларида ўзбекистонлик жангчилар сони бирмунча кўпайди. Очиғини айтганда, бу соҳада маълум қийинчиликлар ҳам мавжуд. Чунки округда қурилиш отрядлари анча кам. Яъни казармалар, ошхоналар, маданий ва маиший бинолар етишмайди. Булар эса қўшимча капитал маблағлар сарфлашни талаб этади. Бусиз эса келгусида Президент Фармонини бажаришда қийинчиликлар туғилади. Қийинчиликнинг олдини олиш учун республика ҳукумати ҳозирнинг ўзида Иттифоқ ҳукумати билан ҳамкорликда ана шу муаммони ҳал этиши керак.

Округ қўшинларида ҳарбий интизомни мустаҳкамлаш, армия ҳаётида ҳамон учраб турган салбий ҳолатларни таг-томири билан тугатиш учун бутун имкониятлар ишга солинмоқда.

Жангчиларни байналмилал руҳда тарбиялаш муҳим вазифалардандир. Лекин кейинги пайтларда бу муҳим ишга унчалик эътибор берилмаётир. Барибир бу ишга фақат армиядагина эмас, мактабларда, билим юртларида, жамоат жойларида ҳам эътибор бериш керак. Бу жиддий масалада ҳамма билан ҳамкорлик қилишга тайёрмиз.

Ҳарбий хизматчилар милиция ходимлари билан ҳамкорликда патрул хизматини ўтаётганликлари ҳақида тўхталмоқчиман. Ахир энг оғир дақиқаларда биринчи галда ким ёрдамга келади? Албатта, армия.

Бизнинг мақсадимиз ягона совет халқи—оталар, оналар, опа ва сингиллар, фарзандларимиз тинчлиги ва осойишталигини таъминлашдир.

СССР ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ФАОЛИЯТИНИНГ ТУЗИЛИШИ ВА АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши иккинчи бетда).

Айни вақтда бозорга ўтиш шунчаки, ният бўлиб қолмай, балки мақсадга эришиш омили эканлигини яна бир марта таъкидламоқчиман. У аксарият кўпчилик одамларнинг манфаатларини кўзлаб, туркум вазифаларни ҳал этишни тезлаштириш учун шарт-шароит яратади. Аҳоли иқтисодий ислоҳотни кенг қўллаб-қувватлаши керак. Ана шундагина бозор муносабатларига хос қудратли омиллар ва рағбатлантириш омиллари бутун халқ фаровонлигига хизмат қилади. Одамларга муносиб турмуш даражасини таъминлайдиган иқтисодий, ижтимоий, ҳуқуқий ва ташкилий шарт-шароитлар ҳамда кафолатларнинг яхлит ва ўзаро боғлиқ системасини вужудга келтиришни тезроқ ниҳоясига етказиш зарур. Бу система умумий бўлиб, истисносиз барча фуқароларни уларнинг нима иш билан шуғулланишидан, жинси, ёши, миллати ва қаерда яшашидан қатъи назар, қамраб олиши зарур.

Ҳозирдаёқ аниқ қадамлар ташланди. СССР Олий Кенгаши жуда муҳим қонунлар мажмуини қабул қилди. Биз аҳолини иш билан самарали банд қилиш, пенсия таъминотини янада ривожлантириш ва такомиллаштириш, кам таъминланган қатламлар ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилинишини кучайтириш соҳасидаги тадбирларни рўёбга чиқаришга қаттиқ киришдик. Кексалар ва ногиронларнинг турмуш шароитини яхшилашга, оила, оналик ва болаликни муҳофаза қилишга доир бир мақсадга мўлжалланган Умумиттифоқ дастурлари амалга оширилмоқда. Давлат ёшлар сиёсати рўёбга чиқарилмоқда, доимий яшаш жойларини мажбуран ташлаб кетган аҳолининг айрим гуруҳлари ҳуқуқлари ҳамда уларга бериладиган кафолатларни таъминлаш муаммоларини ҳал этиш тадбирлари кўрилмоқда.

Мамлакат Президенти жиноятчиликка қарши курашни кучайтириш, жамиятда ҳуқуқ-тартиботни қарор топтириш юзасидан қарорлар мажмуини қабул қилди.

Турмуш даражаси ва сифатини давлат томонидан бошқариш омилларини, аҳоли даромадларини вужудга келтириш юзасидан таклифлар тайёрланди, бунга истеъмол нархлари, турмуш қиймати ва сўмнинг харид қобилиятини ҳисобга олиб компенсация тўлаш ҳам киради.

Бутун диққат-эътиборимизни амалий ишларга қаратишимиз керак. Республикалар билан қалин ҳамжиҳатлик асосида ишлашни йўлга қўйиш муҳимдир, чунки, хусусан республикалар меҳнат ва ижтимоий ривожланиш масалаларини ҳал этишда барча ҳуқуқларга эга. Касаба уюшмалари Бутуниттифоқ конфедерацияси билан биз тузмоқчи бўлаётган битимнинг катта аҳамиятини ҳам таъкидлашим лозим.

Мен ҳозирги мураккаб вазиятда қаттиқ тартиб ўрнатилиши лозимлигига чуқур ишонаман, чунки аҳоли турмуш даражасини оширишга доир қарорлар молиявий соғломлаштириш ва пул муомаласини мустаҳкамлаш юзасидан марказ билан республикалар ўртасида келишилган сиёсат асосидагина қабул қилиниши керак. Акс ҳолда, тузумимизни барбод этамиз, молиявий аҳволимизни барқарорлаштира олмаймиз.

Фалокатга йўлиқишнинг олдини олиш учун Иттифоқ ва республика ҳукуматлари иқтисодиётни барқарорлаштиришга доир илгари режалаштирилган ва келишиб олинган тадбирларни изчил ва сўзсиз равишда рўёбга чиқаришлари керак. Бунда ҳар бир қадам ўлчаб ва ўйланиб босилиши зарур.

Биз бугунги долзарб вазифаларни рўёбга чиқариш билан бирга ҳозирдаёқ бундан кейинги иқтисодий тараққиётимизнинг стратегиясини ҳам белгилаб олишимиз даркор. Аҳвол узил-кесил барқарорлашиши ва бозорнинг ташкил топишини кутиб ўтириш, ундан кейингина стратегик муаммоларни ҳал қилишга киришиш қўпол хато бўлур эди. Бунда биз вақтни бой берамиз, холос.

Хўш, бунда биз бошқа мамлакатларга «девор орқали» мўралаб, улар тажрибасидан кўр-кўрона фойдаланиб, бу мамлакатларнинг йўлини такрорлай оламизми? Ваҳолонки, бундай ёндашув кимнидир қувиб бораётган кишилар сингари бизни ҳамма вақт оғир аҳволга солиб қўяди.

Хорижий тажрибанинг аҳамиятини рад этмайман, биз бу тажрибадан кўп фойдаландик. Лекин биз иқтисодиётни структуравий қайта қуриш, уни олдинги марраларга олиб чиқиш борасида ўз йўлимизни топишимиз керак. Бунинг учун ҳам хом ашёвий, ҳам ишлаб чиқариш, энг асосийси, ақлий имкониятларимиз бор. Иқтисодиёт базасида, моддий ишлаб чиқариш соҳасида фаол ишлаш керак бўлади. Олдимизда турган вазифаларни оқилона ҳал этишнинг ўзимиз ишлаб чиққан усуллари ҳам бор. Бу усуллар хорижий мамлакатларда кенг тарқалган, мамлакатимизда эса унинг имкониятларидан тўла-тўкис фойдаланилмаган. Мен бу ўринда тармоқ дастурлари мажмуини назарда тутаяпман.

Бу босқичда сочилиб кетмаслик, ганғимаслик учун аниқ-равшан имкониятларимизни ҳисобга олиб, аниқ-равшан дастурлар мажмуини белгилаб олиш муҳимдир. Улар кам бўлса ҳам майли. Дастурларни даражасига қараб саралаш керак, чунки уларнинг кўпчилиги республикаларда ва минтақаларда мустақил равишда ёки марказнинг қўллаб-қувватлаши билан амалга оширилиши мумкин. Халқ хўжалигидаги мавжуд манбаларнинг ҳаммасидан — бюджет маблағларидан, барқарорлаштирувчи жамғармалардан, корхоналарнинг маблағларидан, шунингдек, хорижий ёрдам пулларидан фойдаланиб, дастурларни маблағ билан таъминлаш усулларини ҳам алмаштириш зарур.

Бу йўналишда тузилаётган ҳар бир Иттифоқ-республика дастурига доир тегишли иқтисодий битимлар марказ билан республикалар ҳамкорлигининг мутлақо янги шаклига айланиши мумкин. Бизда Чернобиль АЭСидаги авария оқибатларини тугатишнинг ягона Бутуниттифоқ дастури, ҳарбий корхоналарни конверсиялашнинг Бутуниттифоқ дастури, Оролбўйи аҳолиси яшаётган ерлардаги экологик аҳволни тиклаш ва турмуш шароитларини яхшилашга доир Иттифоқ-республика дастури ишлаб чиқилган ва уни СССР Олий Кенгаши билан бир қанча республикаларнинг Олий Кенгашлари тасдиқлаган эди. Ҳозир ана шу дастурлар амалга оширилмоқда. Демак, ягона режа асосида ишлаш тажрибамиз ҳам бор. Ана шу ва бошқа дастурлар ҳамда битимлар ўзининг дастлабки, бинобарин, ишончли қадамларини ташламоқда.

Муаммоларни ҳал этишнинг бундай усули ашёвий соҳаларни қўллаб-қувватлаш юзасидан давлат сиёсатини юргизишда ўзини оқлаши мумкин, деб ўйлайман. У соғлиқни сақлаш, маориф, маданият, спортни ривожлантиришнинг Бутуниттифоқ дастурларига таянади. Бу соҳа ходимларининг, айниқса, ижодий меҳнат кишиларининг машаққатли меҳнати ҳар томонлама мустаҳкамланади, мамлакат молиявий аҳволи барқарорлашиб боргани сари бундай ёрдам кучаяверади.

Ҳозир иложи борича тезроқ командани тузиб олиш, ҳукуматнинг шахсий таркибини аниқлаб, тасдиқлаш зарур. Биз ҳозирча аниқ номзодларни сизнинг муҳокамангизга тақдим эта олмаймиз, чунки улар СССР Конституциясига мувофиқ аввал Федерация Кенгашида кўриб чиқилиши лозим, ҳозирча эса бу номзодлар муҳокама қилингани йўқ. Шундай қилиб биз яқин вақт ичида бу масалага қайтамиз.

Сўзимнинг охирида ҳозир, энг муҳими, олға қараб силжишни таъминлаш, СССР ҳукуматининг бунёдкорликдек асосий мақсадига асосланиб, бутун жабҳа бўйлаб самарали ишни авж олдириш лозимлигини яна бир бор айтмоқчиман. Олий Кенгашдан бизнинг таклифларимизни қўллаб-қувватлашни сўрайман.

«ОЙНАИ ЖАҲОН»ДА КЎРИНГ

25 февраль— 3 март

• 25, душанба

УзТВ-I

18.00 Янгиликлар. 18.05 Қўғирчоқ фильм. 18.15 «Футбол майдонларида». 19.00 «Элга хизмат: талаб ва таклиф». 19.30 Ахборот. 19.50 Концерт. 20.30 Ахборот. 20.50 «Тилга эътибор». 21.30 Время. 22.15 «Рақсларда умр баҳори». 23.10 «Эркакли уй». Бадиий фильм.

УзТВ-II

19.05 «Ассалому-алайкум». 20.05 Спринт. 20.20 «Маҳалладаги учрашувлар». 21.20 «Есенсой чўлларида». Телефильм. 21.30 ДУШАНБЕ кўрсатади.

МТ-I

7.00 «Тонг». 9.30 «Мулоқот». 9.45 Мультфильм. 10.00 «Хотира». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 12.30 «ТСН». 12.45 «Қўшиқ ҳақида хотира». 13.15 «Менга тавба-тазарру эшигини оч». Телефильм. 15.30 «ТСН». 15.45 «Гаровга тикилган ҳаёт». Бадиий фильм. 11-серия. 16.40 «Россия қишлоқларининг тақдири ҳақида». Телефильм. 17.10 «Мусиқий хазина». 18.00 Болалар соати. 19.00 «ТСН». 19.15 «Бозор қонунларига биноан». 19.45 Шеърият лаҳзалари. 19.50 «Мен яшайдиган уй». Бадиий фильм. 21.30 Время. 22.15 Алексей Петренко. «Қалбим сенга тортиқ». 23.45 Юрий Лоза куйлайди. 00.15 Халқаро янгиликлар. 00.30 Пьер Карден ҳузурида меҳмонда. 01.15 «Компаньонлар». Бадиий фильм. 02.20 Мусиқий фильм.

МТ-II

8.00 «Ишбилармон кишининг тонги». 9.00 Эрталабки бадантарбия. 9.15 «Карамзин жасорати». Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35 Тарих. 10.05 Итальян тили. 11.05 Рус тили. 11.35, 12.45 Адабиёт. 12.05 «Адам Смит бойлиги дунёси». 13.15 «Мистер Икс». Бадиий фильм. 14.45 Халқаро программа. 15.45 «Тўғноғич». Телеспектакль. 18.30 «Орзуларим...». Фильм-концерт. 19.30 Мультфильм. 19.45 «Ҳаммаси яхши бўлади». Ҳужжатли фильм. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 И. Кобзон ижро этади. 21.00 «Куйини тингла». Ҳужжатли фильм. 21.30 Время. 22.15 Коллаж. 22.30 «Олис ўлка». Бадиий фильм. 00.20 Чанғи фристайли. Жаҳон чемпионати.

• 26, сешанба

УзТВ-I

9.00 «Оловиддиннинг сеҳрли чироғи». Бадиий фильм. 10.20 Баскетбол бўйича СССР чемпионати. 10.55 «Мерос». 12.05 «Қалбида қуёш тафти». Телефильм. 18.00 Янгиликлар. 18.05 Концерт. 18.35 Мультфильм. 18.45 «Ризқу-рўзимиз — нон». 19.25 Ботир Зокиров хотирасига бағишланган кўрик ҳақида. 19.30 Ахборот. 19.50 «Санъат олами». 20.20 «Хоразм». 20.30 Ахборот. 20.50 Олимжон Орифжонов ва Наргиза Олимова концерти. 21.30 Время. 22.15 «Спортлото». 22.20 «Оғир юк». Бадиий фильм.

УзТВ-II

19.05 Цирк! Цирк! Цирк! 19.55 «Лаҳза». Хабарлар. 20.00 «Безнен мирас». Муса Жалил. 21.00 Шарқ куйлари. 21.30 ДУШАНБЕ кўрсатади.

МТ-I

7.00 «Тонг». 9.30 Долзарб репортаж. 9.45 Мультфильм. 9.55 «Мен яшаётган уй». Бадиий фильм. 11.30 Болалар соати. 12.30 «ТСН». 12.45 Алексей Петренко. «Қалбим сенга тортиқ». 15.30 «ТСН». 15.45 «Гаровга тикилган ҳаёт». Бадиий фильм. 12-серия. 16.50 «Кинологни ити билан чақирамиз». Телефильм. 17.20 Болалар мусиқий клуби. 18.05 Мультфильм. 18.15 Совет немисларининг Бутуниттифоқ маданият ва санъат фестивали. 19.00 «ТСН». 19.15 Сиёсий мулоқотлар. 19.45 «Виктор Чернишевнинг уч куни». Бадиий фильм. 21.30 Время. 22.15 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони». 23.00 Ёзувчи О. Волков билан учрашув. 00.30 Халқаро янгиликлар. 00.45 Мусиқий фильм-монография. 01.50 «Инспектор Гулл». Бадиий фильм. 1-серия. 02.55 «Қалбим маликаси». Концерт.

МТ-II

9.00 Эрталабки бадантарбия. 9.15 «Шоир қалби». Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35 Жуғрофия. 10.05, 11.05 Француз тили. 11.35, 12.35 Жуғрофия. 12.05 Сиз яратган боғ. 13.05 Концерт. 13.40 Ритмик гимнастика. 14.10 «Орзуларим...». Фильм-концерт. 18.20 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Галюгаевскийга бурилиш». (Петигорск). 18.40 «Ахлатгами». Телефильм. 19.10 И. Бочкова чалади. (Скрипка). 19.50 Ҳужжатли фильмлар. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Ритмик гимнастика. 21.15 Рус халқ қўшиқлари. 21.30 Время. 22.15 СССР Олий Кенгаши сессиясида. 23.15 «Капитан Фракасс». Бадиий фильм, 1-серия. 00.30 Хоккей. СССР чемпионати.

• 27, чоршанба

УзТВ-I

9.00 «Буюк ялангоёқлар». Бадиий фильм. 10.30 «Инсон ва табиат». 11.30 «Насиба». Фильм-концерт. 18.00 Янгиликлар. 18.05 Мультфильм. 18.15 «Фармон ва ижро». 18.45 Тижорат хабарлари. 18.50 «Фан». Телеойнома. 19.30 Ахборот. 19.45 Оламга саёҳат. 20.30 Ахборот. 20.50 «Кўҳна созлар». Ғижжак. 21.30 Время. 22.15 Телевизион театр. «Оҳ, менинг ёшлигим!».

УзТВ-II

19.05 Концерт. 19.35 Тижорат хабарлари. 19.40 «Орфей» ижодий маркази ҳақида ҳикоя. 20.00 «Пульс». Хабарлар. 20.10 «Клиника». Бадиий фильм. 21.30 ДУШАНБЕ кўрсатади.

МТ-I

7.00 «Тонг». 9.30 Ишчан чопар. 9.45 Мультфильм. 10.05 «Виктор Чернишевнинг уч куни». Бадиий фильм. 11.45 Болалар мусиқий клуби. 12.30 «ТСН». 12.45 Ёзувчи О. Волков билан учрашув. 15.30 «ТСН». 15.45 «Гаровга тикилган ҳаёт». Бадиий фильм. 13-серия. 16.40 «Москва, Тушино...». Ҳужжатли фильм, 16.55 Концерт. 18.00 Болалар соати. 19.00 «ТСН». 19.15 Концерт. 20.00 Режиссёр С. Самсонов фильмлари. «Парвоздаги турна». 21.30 Время. 22.15 Д. Хворостовский куйлайди. 22.45 «Телескоп». 24.00 «Рок-поп» Оз мамлакатида». Мусиқий фильм. 01.00 «Инспектор Гулл». Бадиий фильм. 2-серия. 02.15 О. де Балзак. «Қизил меҳмонхона».

МТ-II

9.00 Эрталабки бадантарбия. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 10.05, 11.05 Немис тили. 11.35, 12.50 Мусиқа. 12.05 Компьютер билан мулоқот. 13.20 «Капитан Фракасс». Бадиий фильм. 1-серия. 14.30 Концерт. 15.20 Ҳужжатли фильмлар. 15.55 «Бу яраланган қалб эди». 17.35 «Тиғ устида». 18.10 «Россиянинг ҳужжатли экрани». 19.30 Баскетбол. Кубок эгалари кубоги. 20.10 Россиянинг парламент хабарномаси. 20.25 Коллаж. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 От спорти. Бутуниттифоқ мусобақалари. 21.30 Время. 22.15 СССР Олий Кенгашининг сессиясида. 23.15 «Капитан Фракасс». Бадиий фильм, 2-серия. 00.20 «Телевизион мусиқий абонемент».

• 28, пайшанба

УзТВ-I

9.00 «Шимол ёғдусини ёқинг». Бадиий фильм. 10.10 «Тоғликлар қўшиғи». Телефильм. 10.40 Халқ куйлари. Фильм-концерт. 11.10 «Замандас» программаси. 18.00 Янгиликлар. 18.05 Мультфильм. 18.15 «Йигитлар босиб ўтган йўл». 19.00 «Чорвадор». 19.30 Ахборот. 19.50 «Алифбо сабоқлари». 20.25 Ботир Зокиров хотирасига бағишланган кўрик ҳақида. 20.30 Ахборот. 20.50 Дилрабо концерт. 21.30 Время. 22.15 «Даҳшатли кунлар». Бадиий фильм.

УзТВ-II

19.05 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бу оқшомда». 21.30 ДУШАНБЕ кўрсатади.

МТ-I

7.00 «Тонг». 9.30 Ички ишлар вазирлигининг маълумотларига кўра... 9.45 Мультфильм. 10.00 «Парвоздаги турна». Бадиий фильм. 11.30 Болалар соати. 12.30 «ТСН». 12.45 В. Егоров қўшиқлари. 15.30 «ТСН». 15.45 «Гаровга тикилган ҳаёт». Бадиий фильм. 14-серия. 16.45 Ҳужжатли фильм. 17.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 18.00 «9-студия». 19.00 «ТСН». 19.15 «Бадиий жамоалар концерти. 19.35 Ички ишлар вазирлигининг маълумотларига кўра... 19.50 «Шундай йигит яшайди». 21.30 Время. 22.15 «Дунёга бир марта келасан». 23.35 Халқаро янгиликлар. 23.50 Концерт. 00.15 «Москва гўзали-91». 02.35 «Жаноблар марҳамат...». Бадиий фильм, 1-серия. 03.40 Телефильм. 04.10 «Хотиралар янграйди». Киноконцерт.

МТ-II

9.00 Эрталабки бадантарбия. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35 Умумий биология. 10.05, 11.05 Испан тили. 11.35, 12.35 Биология. 12.05 Илмий-оммабоп фильм. 13.05 «Капитан Фракасс». Бадиий фильм. 2-серия. 14.10 «Телевизион мусиқий абонемент». 15.10 Ритмик гимнастика. 15.40 Камер хорининг концерти. 17.20 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Қишки гуллар». (Барнаул). 17.55 «Тинчлик-озодлик қўшиқлари». 18.40 Аҳлоқ этикаси. 19.25 И. Бранс. Скрипка ва фортепьяно ижроси учун... 20.00 Артист В. Гафт билан учрашув. 20.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.45 Ритмик гимнастика. 21.15 Т. Хренников. Виолончел ва фортепьяно ижроси учун соната. 21.30 Время. 22.15 СССР Олий Кенгаши сессиясида. 23.15 Фильм-концерт. 23.45 «Поезд икки дақиқа тўхтаб туради». Бадиий фильм. 00.55 Анатолий Бариленко чалади (гитара).

• 1, жума

УзТВ-I

9.00 «Баҳор келди, сепини ёйиб». Кинопрограмма. 9.40 Баскетбол бўйича СССР чемпионати. 10.15 «Баҳор мўъжизалари». Бадиий фильм. 18.00 Янгиликлар. 18.05 «Ғаройиб алвасти». Мультфильм. 18.15 «Тадбиркор кишилар». 18.45 «Наштар». Ҳажвий киножурнал. 18.55 Тижорат хабарлари. 19.00 «Умумхалқ муҳокамасида». 19.30 Ахборот. 19.45 «Шеърият дафтаридан». Охунжон Ҳакимов. 20.00 «Ёшлик оқшоми». 20.30 Ахборот. 20.50 «Ассалом баҳор!». Адабий-мусиқий композиция. 21.30 Время. 22.15 «Энг охирги кун». Бадиий фильм.

УзТВ-II

19.00 «Ётоқхона». Телефильм. 19.30 «Эсдалик учун дастхат». 20.00 «Пульс». Хабарлар. 20.10 «Тоғлар чорлайди». Бадиий фильм. 21.30 ДУШАНБЕ кўрсатади.

МТ-I

7.00 «Тонг». 9.30 «Инновация. Маркетинг. Натижа». 9.45 Мультфильм. 10.05 «Шундай йигит яшайди». Бадиий фильм. 11.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар». 12.30 «ТСН». 12.45 Ленфильм. 13.25 «Фронтдош дугоналар». Концерт-очерк. 13.45 «Қалб хотираси». 14.35 Сиз яратган боғ. 15.05 Мультфильм. 15.30 «ТСН». 15.45 «Гаровга тикилган ҳаёт». Бадиий фильм. 15-серия. 16.40 «Қизиқувчилар олами». 17.00 «Қадим замонлардан, авлод-аждодлардан». Ҳужжатли фильм. 17.20 «Сибирь олтини ва олтин одамлари». 18.00 «ТСН». 18.20 «Ильич заставаси». Бадиий фильм. 21.30 Время. 22.15 Концерт. 00.45 Ҳужжатли фильм. 01.05 Халқаро янгиликлар. 01.20 «Жаноблар, марҳамат...». Бадиий фильм. 2-серия. 02.30 «Карабоновда шунақанги гуллар».

МТ-II

9.00 Эрталабки бадантарбия. 9.15 Илмий-оммабоп фильм. 9.35, 10.35 Теварак-атроф билан танишув. 9.55, 10.55 «Қизил мусаввир». Телефильм. 10.05, 11.05 Инглиз тили. 11.35, 12.40 Теварак-атроф билан танишув. 11.55 Билимдонлар учун машқ. 13.00 «Поезд икки дақиқа тўхтаб туради». Бадиий фильм. 14.10 К. Воробёв. «Тақдири ва китоблари». 15.40 Артист В. Гафт билан учрашув. 16.10 Спорт ҳамма учун. 17.25 Мусаввирлар ҳақида ҳикоялар. 18.00 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. (Нижний Новгород). 19.05 «Байрамга таклиф». Телефильм. 20.05 Москва триоси чалади. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 Россиянинг парламент хабарномаси. 21.00 «Ўзингиз кимсиз, доктор Цзян». Ҳужжатли фильм. 21.25 Коллаж. 21.30 Время. 22.15 «Вақт кутиб турмайди». Бадиий фильм. 1-серия. 23.35 Телефильм. 23.45 Футбол. СССР кубоги.

• 2, шанба

УзТВ-I

8.00 «Ассалому алайкум». 9.00 «Ҳамшаҳарлар». Деновдан кўрсатув. 10.00 «Робинзон Крузонинг ҳаёти ва ажойиб саргузаштлари». Бадиий фильм. 11.30 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Учқун». 12.15 Араб тили. 12.45 «Деҳқон ва замин». 13.45 «Дўстлик» кўрсатуви. «Ягона оилада». 15.05 «Давр тақозоси билан». 15.35 «Косоннинг кумуш толаси». 18.00 «Ўйинқароқ болалар». Мультфильмлар. 18.30 Мактабимиз — фахримиз. 19.00 Ўзбек тилини ўрганамиз. 19.30 Ахборот. 19.45 Эстрада концерти. 20.15 «Оқшом эртаклари». 20.30 «Ҳафтанома». 21.30 «Сўх дарёси бўйлаб». Телефильм. 21.45 Время. 22.30 «Қўғирчоқ». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.

УзТВ-II

9.00 ДУШАНБЕ кўрсатади.

МТ-I

Эрта саҳарлаб. 7.00 Концерт. 7.25 Мультфильм. 7.45 Спорт ҳамма учун. 8.00 Ритмик гимнастика. 8.30 Тонгги дам олиш программаси. 9.00 Сиз яратган боғ. 9.30 «ТСН». 9.45 «Евдокия». Бадиий фильм. 11.25 «Тонг юлдузи». 12.25 «Сердаромад жой». Фильм-спектакль. 15.00 «Бурда моден» таклиф этади...». 15.30 «ТСН». 15.45 «Ушбу қўшиқларни эслаймиз». 16.00 Мультфильмлар. 16.45 Халқаро панорама. 17.30 Концерт. 18.15 Сиёсий мулоқотлар. 19.30 «Наркотик моддасиз бир кун» программаси. 21.45 Время. 22.30 «Тунги поезддаги қотиллик». Бадиий фильм. 01.30 «ВИД» таништиради: «Шоу-биржа». 02.30 «Қор ёғмасдан бурун...». Бадиий фильм. 03.50 «Мен лўлилар қўшиқларини куйлайман».

МТ-II

8.30 Эрталабки бадантарбия. 8.50 Концерт. 9.20 Телефильм. 10.05 Рус тили. 10.35 Телевизион ҳужжатли фильм. 11.25 Педагогика ҳамма учун. 12.25 Мультфильм. 12.35 Ҳужжатли фильм. 13.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали. 16.30 «Плюс ўн бир» видеоканали. 20.00 Телефильм. 20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.50 «Цирк артисти» ёки «Бугун ва ҳар оқшом». Ҳужжатли фильм. 21.30 «Торли серенада». 21.45 Время. 22.30 «Вақт кутиб турмайди». Бадиий фильм, 2-серия. 23.50 Катталар учун мультфильм. 24.00 «Пора». Бадиий фильм. 1- 2-серия. 02.25 «М. Ю. Лермонтовнинг тақдири ҳақида». Ҳужжатли фильм.

• 3, якшанба

УзТВ-I

8.00 «Ҳафтанома». 9.00 «Оила». 10.05 «Бу сирли олам». Илмий-оммабоп кўрсатув. 10.45 «Қувноқ стартлар». 11.15 «Ҳужжатли экран». Кинокўрсатув. 12.15 «Қадрият». 13.00 «Бировнинг хати». Бадиий фильм. 14.30 «Алифбо сабоқлари». 15.05 «Меҳнат жамоалари манфаати йўлида». 15.15 «Давлат суғуртаси сизга кўмакчи». 18.00 Болалар учун «Кичкинтой» кўрсатуви. 18.30 Йўлдош Ҳусанов. «Пашшахўрда». 19.15 «Аралаш». Ҳажвий киножурнал». 19.25 Тижорат хабарномаси. 19.30 Ахборот. 19.55 Хуршид. «Лайли ва Мажнун». Мусиқавий спектакль ҳақида. 20.30 Ахборот. 20.50 Якшанба оқшомида. 21.30 Время. 22.15 «Оқ ажал». Бадиий фильм.

УзТВ-II

9.00 ДУШАНБЕ кўрсатади.

МТ-I

8.30 «ТСН». 8.45 Ритмик гимнастика. 9.15 «Спортлото». 9.30 «Эрта саҳарлаб». 10.30 «Ватан хизматида». 11.30 Тонгги дам олиш программаси. 12.00 «Саёҳатчилар клуби». 13.20 Қишлоқ янгиликлари. 14.20 «Здоровье». 14.50 «Рок сабоқлари». Ўқувчилар учун мусиқий кўрсатув. 15.50 Ҳужжатли фильм. 16.10 «Вологда санъати». 16.55 «Алтинай» Фольклор ансамбли концерти. 17.30 «Тилларанг булут ухларди». Бадиий фильм. 19.05 Уолт Дисней таништиради. 19.55 М. Горький номли болалар ва ўсмирлар фильмлари киностудияси 75 ёшда. 21.30 Время. 22.15 «Сан-Ремо — 91».

МТ-II

8.30 Зарядкага сафланинг. 8.45 Мультфильмлар. 9.25 Экранда 01 хизмати. 9.55 Режиссёр Габрилович фильмлари. «Болалигимиздаги футбол». 10.45 Фидан Қосимова куйлайди. 11.55 Стол тенниси. СССР чемпионати. 12.30 Ўзбекистон телевидениесининг «Дўстлик» видеоканали. 16.00 Хоккей. СССР чемпионати. 18.15 Халқаро панорама. 19.15 «Тантиқ Анна». Бадиий фильм. 20.40 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.55 Россиянинг парламент хабарномаси. 21.30 Надежда Степанова куйлайди. 21.30 Время. 22.15 Баскетбол бўйича АҚШ чемпионати. 23.15 Фристайл. Жаҳон кубоги. 24.00 Муаллифлик телевидениеси. 02.00 Т. Синявская ва М. Магомаев куйлайдилар.

ОБЛИГАЦИЯЛАРИНГИЗНИ ТЕКШИРИНГ

1982 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ИЧКИ ЮТУҚЛИ ЗАЁМИ

73-ТИРАЖИНИНГ РАСМИЙ ЖАДВАЛИ

ТИРАЖ 1991 ЙИЛ 15 ФЕВРАЛДА МИНСК ШАҲРИДА ЎЙНАЛДИ

Заёмнинг эллик икки разрядидаги серия ва облигацияларнинг қуйидаги номерларига ютуқлар чиқди.

серия номерлари	облигация номерлари	ютуқ миқдори (сўм билан)	серия номерлари	облигация номерлари	ютуқ миқдори (сўм билан)	серия номерлари	облигация номерлари	ютуқ миқдори (сўм билан)
200959	1—100	300	232861	1—100	300	262932	008*)	5000
201307	067*)	2500	233945	1—100	300	263398	061*)	2500
201811	1—100	300	233996	093*)	1000	265157	1—100	300
202447	1—100	300	234146	1—100	300	266691	080*)	2500
203057	1—100	300	234394	036*)	2500	266743	1—100	300
203177	1—100	300	234410	066*)	10000	266917	1—100	300
203466	077*)	1000	237228	1—100	500	267055	090*)	2500
204771	100*)	1000	238931	1—100	500	267800	081*)	25000
204867	010*)	5000	240357	1—100	500	268429	066*)	2500
205047	100*)	5000	240474	083*)	2500	268609	1—100	300
205075	084*)	5000	240694	024*)	1000	269186	098*)	1000
205605	045*)	10000	241123	1—100	500	272813	021*)	2500
206425	054*)	5000	241138	1—100	500	273311	042*)	5000
206797	1—100	300	241918	1—100	300	273945	002*)	2500
206806	1—100	300	242762	049*)	1000	274709	070*)	5000
207304	1—100	300	242857	1—100	300	274731	1—100	300
207365	072*)	2500	242864	1—100	500	274994	062*)	2500
207696	1—100	300	242919	017*)	2500	276884	029*)	2500
207792	1—100	500	243202	013*)	5000	277421	028*)	5000
209733	064*)	25000	243331	1—100	500	277425	1—100	300
210527	1—100	300	244125	1—100	300	277901	020*)	2500
211108	021*)	5000	244632	047*)	10000	278846	1—100	500
211155	061*)	2500	245254	078*)	1000	279265	083*)	2500
211744	087*)	2500	245651	071*)	2500	279864	020*)	10000
211755	035*)	1000	245719	1—100	300	280493	025*)	1000
211988	030*)	2500	247318	025*)	5000	280740	1—100	500
212967	084*)	2500	247434	079*)	5000	280756	087*)	2500
213433	1—100	300	248239	1—100	300	281041	011*)	1000
213459	068*)	2500	248678	1—100	300	281295	1—100	300
213980	1—100	300	248730	1—100	300	281394	058*)	1000
214628	080*)	5000	249354	1—100	300	281828	084*)	2500
215039	090*)	1000	249605	1—100	300	281939	1—100	300
215139	040*)	25000	250290	030*)	5000	282004	1—100	[illegible]
215390	1—100	500	251438	1—100	300	282322	1—100	300
215656	1—100	300	251563	069*)	1000	282761	1—100	300
215919	093*)	2500	252109	1—100	500	282830	090*)	2500
216496	1—100	300	252707	003*)	2500	283161	1—100	300
216531	1—100	300	253117	042*)	2500	283311	075*)	1000
217042	013*)	5000	253246	071*)	5000	284239	001*)	1000
217853	001*)	2500	253407	1—100	300	284252	1—100	300
218145	1—100	300	253508	029*)	2500	285961	025*)	5000
218268	012*)	2500	253646	1—100	300	287178	1—100	300
218649	1—100	300	253803	1—100	300	287889	063*)	5000
219210	1—100	300	253863	032*)	2500	288229	024*)	2500
219486	097*)	2500	254049	1—100	300	288344	072*)	5000
221482	1—100	300	254331	039*)	5000	290268	097*)	5000
222627	029*)	2500	254377	068*)	1000	290310	081*)	10000
222672	1—100	300	254457	027*)	1000	290474	1—100	300
222784	1—100	300	254696	016*)	1000	290700	1—100	500
224728	044*)	5000	254847	1—100	300	290807	038*)	2500
225998	039*)	5000	255090	062*)	10000	292530	1—100	300
226265	1—100	300	255861	1—100	300	293597	1—100	300
227861	060*)	2500	256300	1—100	300	293629	1—100	500
227975	1—100	500	256379	063*)	10000	294344	070*)	2500
228032	029*)	5000	256703	076*)	5000	294722	1—100	500
229334	018*)	2500	258288	1—100	300	295308	064*)	2500
229572	1—100	500	258941	099*)	5000	295460	030*)	25000
230027	060*)	5000	259649	024*)	5000	295931	1—100	300
230219	1—100	300	260095	1—100	300	296262	1—100	500
230596	1—100	300	260552	100*)	10000	296775	1—100	300
230641	044*)	5000	260642	005*)	2500	297361	033*)	2500
230752	1—100	500	260659	075*)	2500	297939	063*)	5000
230825	024*)	1000	261003	008*)	2500	298075	086*)	10000
231633	041*)	2500	261697	069*)	5000	298336	058*)	2500
231713	067*)	10000	262052	024*)	5000	298863	1—100	300
232100	012*)	25000	262408	091*)	2500	299425	090*)	2500
232849	027*)	2500	262620	058*)	1000			

*) Шу сериядаги облигацияларнинг қолган 99 номерига 300 сўмдан ютуқ чиқди.

Жадвалда 50 сўмлик облигацияларга чиққан ютуқлар кўрсатилган.

100 сўмлик облигацияларга бир хил миқдорда — 300, 500 сўм ютуқ чиққан тақдирда ютуқ чиққан сериядаги облигацияларнинг барча номерларига айнан 600, 1000 сўм ютуқ тўланади, 100 сўмлик облигация номерларидан бирига 1000, 2500, 5000, 10000, 25000 сўм миқдорида ютуқ чиққанда унинг иккинчи номерига 300 сўм чиқади ва облигация бўйича 1300, 2800, 5300, 10300, 25300 сўм тўланади, 25 сўм қийматидаги облигацияларга 50 сўмлик облигацияга чиққан ютуқнинг ярми тўланади.

Ютуқ пулига ютуқ чиққан облигациянинг бевосита қиймати ҳам киради.

Мазкур жадвал расмий ҳужжат ҳисобланиб, СССР Жамғармалар банкининг муассасалари ана шу ҳужжат асосида газетанинг навбатдаги сони чиққан кундан бошлаб ютуқларни белгиланган тартибда тўлай бошлайди.

Ютуқлар тиражини ўтказиш комиссияси раиси — халқ депутатлари Минск шаҳар Совети ижроия комитети раиси ўринбосари П. Г. Никитенко.

Тираж комиссиясининг масъул котиби Б. И. Демина.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.
Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, А. С. УСМОНОВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент—ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-84, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; совет қурилиши — 33-15-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.
УЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-53, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-09.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 4871.